

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

**5140600-Geografiya sirtqi ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining
maxsus (majburiy) fanlar bo'yicha
attestatsiya sinovi**

DASTURI

2024/2025 o'quv yili

Tuzuvchilar:

M.Isayev Namangan viloyati maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
N.Alimdjanov NamDU Geografiya va atrof-muhit muhofazasi kafedrasini mudiri, g.f.f.d. (PhD)
Sh.Jumaxanov NamDU Geografiya va atrof-muhit muhofazasi kafedrasini dotsenti, g.f.d. (DSc)
B.Abdurahmonov NamDU Geografiya va atrof-muhit muhofazasi kafedrasini dotsenti, p.f.f.d. (PhD)
I.Soliyev NamDU Geografiya va atrof-muhit muhofazasi kafedrasini dotsenti, g-m.f.f.d. (PhD)
I.Mirzaxmedov NamDU Geografiya va atrof-muhit muhofazasi kafedrasini dotsenti v.b., g.f.f.d. (PhD)
B.Rapiqov NamDU Geografiya va atrof-muhit muhofazasi kafedrasini dotsenti v.b., g.f.f.d. (PhD)
M.Mo'minov NamDPI Tabiiy fanlar kafedrasini dotsenti, p.f.n.

Taqrizchilar:

K.Boymirzayev University of Business and Science nodavlat ta'lim tashkiloti rektori, g.f.d. (DSc)
M.Qoriyev NamDPI Tabiiy fanlar kafedrasini katta o'qituvchisi, g.f.f.d. (PhD).

60530400-Geografiya ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining maxsus (majburiy) fanlar bo'yicha attestatsiya sinovi dasturi Geografiya va atrof-muhit muhofazasi kafedrasining 2025-yil 17-yanvardagi № 6-sonli majlisida muhokama qilingan hamda tasdiqqa tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri**N.Alimdjanov**

60530400-Geografiya ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining maxsus (majburiy) fanlar bo'yicha attestatsiya sinovi dasturi Namangan davlat universiteti Kengashining 2025-yil 30-yanvardagi № 6-sonli majlisida muhokama qilinib, tasdiqlangan.

Kengash kotibi**A.To'xtaboyev**

I. UMUMIY QOIDALAR

1. 60530400-Geografiya ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining maxsus (majburiy) fanlar bo'yicha attestatsiya sinovi dasturi (keyingi o'rinlarda – **Dastur**) O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024-yil 13-dekabrda 836-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim tashkilotlari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasini o'tkazish tartibi to'g'risida"gi Nizom, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2021-yil 25-avgustdagi 365-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "60530400-Geografiya bakalavriat ta'lim yo'nalishining malaka talablari" (keyingi o'rinlarda – **Malaka talablar**) hamda Namangan davlat universiteti Kengashining 2021-yil 30-avgustdagi 1-sonli majlisida tasdiqlangan ta'lim yo'nalishi o'quv rejasining (keyingi o'rinlarda – **O'quv reja**)si) majburiy fanlar blokidagi umumkasbiy va ixtisoslik fanlari o'quv dasturlari asosida tuzildi.

2. Maxsus (majburiy) fanlar bo'yicha attestatsiya sinovi (keyingi o'rinlarda – **Attestatsiya sinovi**) O'zbekiston Respublikasining oliy ta'limga oid qonun hujjatlarida belgilangan tartibga ko'ra, bitiruvchilarning Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlaridan biri hisoblanib, unda ta'lim yo'nalishi xususiyati, iqtidori va xohishiga ko'ra bitiruv malakaviy ishi yozish istagini bildirmagan, o'quv rejasidagi fanlarni va ta'lim dasturlarini to'liq o'zlashtirgan, belgilangan kreditlarni to'plagan hamda to'lov-kontrakt shartlarini to'liq bajargan bitiruvchi kurs talabalariga ishtirok etish uchun ruxsat beriladi.

3. Attestatsiya sinovi universitet Kengashi tomonidan tasdiqlangan 60530400-Geografiya yo'nalishi o'quv rejasining majburiy fanlar bloki tarkibidagi umumkasbiy va ixtisoslik fanlar o'quv dasturlari asosida o'tkaziladi.

4. Attestatsiya sinovi fanlar mazmuniga qo'yiladigan talablar bilan bir qatorda, talaba tayyorgarligining Malaka talablarida bitiruvchiga qo'yiladigan umumiy talablarga javob bera olish darajasini aniqlashga yo'naltiriladi.

II. ATTESTATSIYA SINOVI SHAKLI VA MUDDATI

5. 2024/2025 o'quv yilida 60530400-Geografiya ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining Attestatsiya sinovi axborot texnologiyalarini tatbiq etgan holda test shaklda o'tkaziladi.

6. O'quv yili yakuniga qadar Attestatsiya sinovi shakli o'zgartirilishi mumkin emas.

7. Attestatsiya sinovi universitet o'quv jarayoni grafigiga asosan, o'quv ishlari prorektori tomonidan tasdiqlangan muddatlarda o'tkaziladi va kamida bir oy oldin talabalarga yetkaziladi.

8. Attestatsiya sinovi Namangan davlat universiteti bazasida, talabalar sig'imiga qo'yiladigan texnik talablarga mos, Attestatsiya sinovi shaklidan kelib chiqib jihozlangan o'quv xonalari (hudud)da o'tkaziladi.

III. ATTESTATSIYA SINOVI SAVOLNOMASI

9. Attestatsiya sinovi savolnomasi ta'lim yo'nalishi Malaka talablarining - bakalavrlarning tayyorgarlik darajasiga;
- kasbiy faoliyatga;
- umumkasbiy va ixtisoslik fanlariga qo'yilgan talablarni qamrab oladi.

10. Attestatsiya sinovi savolnomasi ta'lim yo'nalishi O'quv rejasining majburiy fanlar blokida keltirilgan quyidagi umumkasbiy va ixtisoslik fanlar dasturlari asosida shakllantirildi:

UMUMIY TABIIY GEOGRAFIYA fani

1. Quyi Amudaryo tabiiy geografik okrugi qaysi rayonlarga bo'linadi?
2. Quruqlikdagi morfoskopik rel'yef shakllari qaysi omillar ta'sirida vujudga keladi?
3. Afrikaning Abessomaliya tabiiy geografik o'lkasi qaysi ichki rayonlarga bo'linadi?
4. Yer yuzasida aniqlangan eng yirik meteorit qaysi qit'adagi Goba qishlog'iga tushgan bo'lib, og'irligi 60 tonnani tashkil qilgan?
5. Nima uchun shimoliy yarimsharda boshqa fasllarga nisbatan yoz uzoqroq davom etadi?
6. Quyidagi fikrlardan qaysi biri to'g'ri talqin ega?
7. O'zbekiston shaharlarining qaysi birining genezezi fors-tojikcha "temirchi" so'zi va ko'plik affiksi bilan yasalgan bo'lib, "temirchilar shahri" ma'nosini bildiradi?
8. O'zbekistonning tog'li qismi qaysi kuchli to'rt ko'tarilish davrlariga bo'linadi?
9. Qaysi dengizda suv vertikal aralashmasligi va plankton qatlamining yupqaligi uchun eng tiniq hisoblanadi?
10. «Geografik qobiq» va «Geografik muhit» ta'limotlari kim tomonidan o'rganilgan?
11. Yer po'sti hajmining qancha qimni magmatik va metamorfik jinslar tashkil qiladi?
12. Kuzgi va bahorgi teng kunlikda Quyoshning ufqdan balandligi qanday aniqlanadi?
13. Quyidagilar ichidan arab sayyohlari hamda ularning O'rta Osiyoga oid asarlarini o'zaro moslang.
14. Davlatlarni Geografiya jamiyatlari tashkil etilgan yillar bo'yicha ketma-ketlikda joylashtiring (ilk ochilgani boshida).
15. Qaysi qomusiy olimning geografik merosi arabshunos K.Nallino, chex olimi G.Mjik va vengriyalik tadqiqotchi K.Segledi tomonidan chuqur o'rganilgan?
16. Quyoshga oid to'g'ri fikrni toping.
17. Quyidagi qaysi toponimlarning nomidan ma'lum zoonim nomlari, xususan, it zotlari detoponimizatsiya qilingan?
18. O'zbekiston hududida qanchadan ortiq zambrug' turlari mavjud?
19. Exoloddan dengiz tubiga yuborilgan tovush 4 soniyada qaytgan bo'lsa, dengiz chuqurligini toping?
20. Dengiz organizmlarini yashash muhitiga ko'ra nechta ekologik guruhga bo'lish mumkin?
21. Tabiatni muhofaza qilish tushunchasi nechanchi yildagi 10-xalqaro syezddan keyin keng yoyildi?
22. Dunyo okeani Buyuk geografik kashfiyotlar davrining birinchi, ya'ni XV asrning ikkinchi yarmi - XVII asrning birinchi yarmida o'rganilgan sayyoh olimlarni toping.
23. Qaysi materikda katta artesian havzalar yo'q?
24. Qaysi davrda "Yopiq urug'li o'simliklar paydo bo'lgan, sudralib yuruvchilarning ko'pi qirilib ketgan. Qushlar taraqqiy etgan, sutemizuvchilar paydo bo'lgan"?
25. Yevropa nomli orol qaysi bo'g'ozda joylashgan?
26. Afrikadagi qaysi daryoning havzasi 1330 ming km kv, o'rta yillik suv sarfi 19 000 m kub/sek. bo'lib, o'zi quyiladigan okeanga quyiladigan daryolar ichida eng yirigi hisoblanadi?

27. Quyidagi ko'llardan qaysilari lavalali – to'g'ronli tipga mansub?
28. Quyidagi daryolardan qaysilari Orol havzasiga tegishli emas?
29. Biosfera haqidagi ta'limotni kim amaliyotga tadbiiq qilgan?
30. O'rta Osiyoning asosiy baland tog'lari va ulardagi hozirgi zamon muzliklari nomini moslang.
31. Quyidagilar ichidan qo'ltiq (a) va bo'g'iz (b) obyektlarini toping.
32. Qaysi davlatlarning mintqa vaqti xalqaro miqyosda qabul qilinmagan?
33. Qaysi tabiat zonasida daraxtlar doimo ko'm- ko'k, biri gullayotgan bo'lsa, boshqasida mevasi pishadi?
34. Agar $+10^{\circ} \text{C}$ li 1 m^3 havoning nisbiy namligi 50 % ni tashkil etsa, mutloq namlik qanchaga teng bo'ladi?
35. Qishda O'rta Osiyoga qaysi qushlar uchib keladi?
36. Agar sana o'zgarish chizig'i ikki orol o'rtasidan o'tgan bo'lib, g'arbdagisida sana 1-yanvar bo'lsa, sharqdagisida sana nechchi bo'ladi?
37. Qaysi shimolga oqadigan daryolar Karpat tog'laridan boshlanadi?
38. Yevropaning tabiiy geografik o'lkalaridan biri – Fennoskandiya qayerlar kiradi?
39. Terrigen yotqiziqlar deb nimaga aytiladi?
40. Quyidagi ta'rif qaysi daryoga tegishli: "Daryoda 2000 ga yaqin baliq turi bor, lamantina, chuchuk suv delfinlar va suv cho'chqasi yashaydi"?
41. Quruq subtropik iqlim O'rta Osiyoning qaysi qismlarida tarkib topgan?
42. Metonimiya usuli orqali hosil qilingan toponimlarni aniqlang.
43. Agar topografik kartaning masshtabi 1:10 000 bo'lsa, uning nomenklaturasiga mos namuna berilgan javobni toping.
44. Muayyan chegaradagi, asosan, ma'muriy chegara doirasidagi voqea-hodisalarni nisbiy miqdorda ko'rsatuvchi kartografik tasvirlash usulini toping.
45. Rumb burchagi deb nimaga aytiladi?
46. Xalqaro nomenklaturaning nechanchi zonalar orasidan Bosh meridian o'tgan?
47. Nemis olimi Gauss taklif etgan teng burchkli ko'ndalang silindrik proyeksiyada o'q meridiandan g'arbdagi joylashgan nuqtalarning ishorasi musbat bo'lishi uchun har bir zonaning o'q meridiani....
48. Qozog'iston past tog'larining o'lchamlari to'g'ri ko'rsatilgan javoblarni aniqlang.
49. Quyidagi atmosfera harakatlarining asosiy markazlaridan barik maksimumlarni toping.
50. Qaysi hududlar orasidagi bo'g'oz nomiga sayyoh olim va kashfiyotchilar ismi qo'yilmagan?
51. Yerning orbita bo'ylab harakatiga bog'liq holda, Yer sutkasi qancha vaqtda 1 sekundga uzayadi?
52. O'rta Osiyoda kembriy davrining o'rtalaridan boshlab to devon davrining so'nggi davri orasida qaysi tog' hosil bo'lish burmalanishi bo'lgan?
53. O'rta Osiyodagi daryo oqizqlarining miqdori eng yuqori, eng loyqa (22 l/m kub) daryo qaysi?
54. Jung'oriya Olatovi tog'ligidagi hozirgi zamon muzliklariga oid ko'rsatkichlarni toping.
55. Markaziy Osiyodagi chuchuk suvli ko'llarni toping.
56. Hind okeanining qaysi mintaqasida chuchuk suvli tabiat kompleksi vujudga kelgan?
57. Tabiiy geografiya fanlar tizimi doirasida alohida tabiat komponentlarini o'rganadigan quyidagi fanlardan qaysilarning o'rganish obyekti noto'g'ri keltirilgan?
58. M.I.L.vovich klassifikatsiyasiga ko'ra, Neva, Svir, Avliyo Lavrentiy, Makkenzi va Angara kabi daryolar qanday daryo hisoblanadi?
59. Shimoliy Muz okeanining qaysi qismida chaqirsimon zarrachalar, biogen yotqiziqlar uchraydi?
60. Sutli daraxt, qizil rangli mango, Braziliya yong'og'i Amazoniyaning qanday hududlarida o'sadi?
61. Himolay tog' tizmasida joylashgan 8000 metrdan baland cho'qqilarni aniqlang.

62. Eng keksa yoshdagi Yevrosiyodagi tog'larni toping.
63. Shimoliy muz okeanining qaysi dengizida yil davomida kemalar qataydi?
64. Shimoliy muz okeanining qaysi davlatlar uchun muhim ahamiyatga ega?
65. Qaysi mintaqani shimoldan janubga kesib o'tilsa, tayga → aralash o'rmonlar → keng bargli o'rmonlar → o'rmon-dasht → dasht → chalacho'l → cho'l tabiat zonalar ketma-ketlikda joylashgan?
66. O'rta Osiyo yaylov mintaqasining birinchi qismida o'sadigan – yorongul, oq anemon, pushti qo'qongul, qo'ziquloq, sassiqquvray, chayir o'simliklari qanday xususiyatga ega?
67. UNESCO tashabbusi bilan nechanchi yilda Ilmiy Gidrologiyaning 300 yilligi nishonlandi?
68. Daryo tarmoqlarining zichlik ko'rsatkichi quyidagilardan qaysi biri orqali aniqlanadi?
69. A.M.Nikitin ma'lumotlariga ko'ra, Panj daryosi havzasida nechta ko'l mavjud?
70. Agar ma'lum bir daryoning uzunligi 362 km ni tashkil etgan holda, daryo 4600 metr balandlikdan boshlanib, 548 metr balandlikda ko'lga quyilsa, daryo nishabligi qanchani tashkil etadi?
71. Suv omborlariga yirik daryolar keltirib quyadigan loyqa oqiziqlar miqdori qanday aniqlanadi?
72. Qor-muz suvlaridan to'yinadigan daryolarning suvi qaysi oylarda eng ko'p bo'ladi?
73. M.I.L.vovich daryolari to'yinishiga bog'liq holda nechta turga bo'lgan?
74. Plyos ko'llar qanday vujudga keladi?
75. $f_t = f_0 \cdot e^{-\lambda t}$ formulasi nimani ifodalaydi?
76. Chu, Talas va Issiqko'l havzasida tog'lardagi ko'llarning suv zaxirasi qanchani tashkil etadi?
77. Daryo oqimining assimetriya koeffitsiyenti qaysi ifoda bilan belgilanadi?
78. $g' = \frac{\sum \theta_1}{n}$ nimani aniqlash formulasi hisoblanadi?
79. M.Koshg'ariy "Devonu lug'otit-turk" asarida qaysi suv havzasini Abisgun deb yozib qoldirgan?
80. Agar Talas daryosining sentabr oyidagi suv sarfi $1,71 \text{ m}^3/\text{sek}$. Va havzasi 949 km^2 bo'lsa, oylik oqim moduli qanchani tashkil qiladi?
81. Daryoning boshlanish joyi nima deb ataladi?
82. "Firn" so'zi qaysi tildan olingan bo'lib, "o'tgan yilgi" degan ma'noni bildiradi?
83. Markaziy Osiyodagi qaysi suv omborning sig'imi $19\,500 \text{ mln m}^3$ va maydoni $284,0 \text{ km}^2$ ni tashkil etadi?
84. 1911- yildan boshlab.... Nuqtalar o'miga mos javobni qo'ying.
85. Qaysi dengiz tubi zaharli vodorod gazi bilan ifloslangani bois, ayniqsa, bentos organizmlar umuman yo'q?
86. UNESCO tashabbusi bilan nechanchi yilda Ilmiy Gidrologiyaning 300 yilligi nishonlandi?
87. Daryo tarmoqlarining zichlik ko'rsatkichi quyidagilardan qaysi biri orqali aniqlanadi?
88. A.M.Nikitin ma'lumotlariga ko'ra, Panj daryosi havzasida nechta ko'l mavjud?
89. Yevrosiyoning eng yirik sersuv daryolari qanday iqlimli o'lkalarda joylashgan?
90. O'rta Osiyo tabiiy geografik o'lkasining chegaralari uzunligini aniqlang.
91. Janubiy Amerikaning mahalliy aholisi qaysi hududni "yashil tandir" deb ataydi?
92. "Kunchiqar" mamlakatning, asosan, Xonsyu orolida yashovchi, bo'yining pastligi, pigmentatsiyasining oqish ekanligi hamda tanasi va yuzining juda sertukligi bilan ajralib turuvchi asl tub joy aholisi qaysi?
93. Geografik bilimlarning rivojlanish tarixi necha bosqichga bo'linadi?
94. Qaysi olim tomonidan tuzilgan Dunyo xaritasida Afrikaning shimoliy qismi, Osiyo va Yevropa qit'olari tasvirlangan. Osiyodagi Hindiston, Amudaryo va Sirdaryo, Kaspiy dengizi, Yevropadagi Italiya, Makedoniya, Ichki (O'rta) dengiz, Iberiya va boshqa joylar tasvirlangan?
95. Umumiy tabiiy geografiya masalalari qaysi olimning «Tabiiy geografiyadan ma'ruzalar» asarida ko'rib chiqilgan.

96. Qaysi tadqiqot usuli tabiiy geografiyaning asosiy usullaridan biridir. Geografik nazariyalar asosan dalada to'plangan ma'lumotlar (tuproq namunalari, tog', o'simliklar, suv namunalari va boshqalar) asosida rivojlanadi?

97. Qaysi tadqiqot usuli ham tabiiy geografiyada keng qo'llaniladi, ular turli ilmiy ishlarda hamda xaritalar tuzishda foydalaniladi.

98. Qaysi tadqiqot usuli tabiiy geografiyada geologik rivojlanish davomida tabiiy sharoitning shakllanishi va o'zgarishini aniqlash uchun ishlatiladi.

99. deb — fazoviy apparatlar, Yerni sun'iy yo'ldoshlari va sayyoralararo stansiyalar orqali o'rganiladigan yaqin koinot nazarda tutiladi.

100. — yulduz sistema (galaktika)lari majmuidir.

101. - yulduzlar, yulduz qoldiqlari, yulduzlararo gaz-chang va qora moddadan iborat katta, gravitatsiya bilan bog'langan tizimdir.

102. Galaktika asosan nechta tashkil etuvchi to'plamlarga bo'linadi

103. Galaktikalar to'rtga bo'linadi: Bular?

104. - ularning markazida kuchli qora tuynukka ega bo'lgan uzoq galaktikalar. Ular koinotning dastlabki davrlariga xos bo'lgan juda yosh galaktikalardir.

105. Astronomlar meteoritlarni kimyoviy tarkibiga ko'ra qanday turlarga ajratishadi?

106. atamasi qadimiy yunon tilidan «yulduzlar kabi» ma'nosini anglatadi

107. Uning o'lchami deyarli Yerniki bilan bir xil. Uning diametri - 12 160 km., Yerniki esa - 12 660 km. Bu xususiyatlar qaysi sayyoraga xos.

108. Qaysi olimlar tomonidan sayyoralarning harakat qonunlarini va butun olam tortishish qonunini kashf qildilar.

109. Qaysi olim o'zi yasagan kichik teleskopi yordamida Oy, Venera, Yupiter va Saturnni kuzatgan?

110. Qaysi olim 1843-yilda Quyosh faolligi davriy o'zgarishini topdi?

111. Shveysariya astronomi R. Volf 19-asr o'rtalarida qanday ko'rsatkichni fanga kiritgan?

112. Tog'ri, Qaytgan va Yalpi radiatsiya qanday asbob yordamida aniqlanadi?

113. - shturman tomonidan Quyosh, Oy, sayyora va ba'zi yulduzlarning joylashgan o'rmini aniqlash uchun ishlatiladigan asbob.

114. - okean tubiga to'g'ri keladi. Qalinligi 5–10 km bo'lib, cho'kindili va bazaltli qatlamlardan tuzilgan.

115. Nimani yassi, yapaloq, tekis, qabariq, doirasimon, sharsimon degan fikrlar asta-sekin ma'lumotlar yig'ilishi bilan vujudga kelgan

116. Yerning shakli sharsimon ekanligini miloddan avval IV asrda isbotlagan olim?

117. - asosiy o'q aniq ifodalangan, ekvatorial simmetriya tekisligi mavjud, meridional tekisliklar ham aniq ifodalangan. Yerning bu ko'rinishi oliy geodeziya koordinatlarini hisoblashda, kartografik andozalarni tuzishda ishlatiladi?

118. Geoidni qaysi olim tomonidan 1873 yilda fanga kiritilgan.

119. Ellipsoid 17-18-asr qaysi olim tomonidan fanga kiritilgan?

120. Qayer 14 mamlakatdan kesib o'tadi, jumladan Ekvador, Braziliya, Indoneziya, Keniya, Kongo bo'ylab cho'zilgan.

121. Yerning o'z o'qi atrofida bir marta aylanib chiqishi uchun ketgan vaqt nima deyiladi?

122. Litosferaning qalinligi taxminan qayerlarda 3-18 km ga va qayerlarda 50–84 km ga teng?

123. Qaysi qatlamning o'rtacha qalinligi 50–70 km bo'lib, yer qobig'ida bir xil joylashmagan.

124. Geografik qobiqning nechta rivojlanish bosqichlari mavjud?

125. Jarayon va hodisalarning vaqt o'tishi bilan takrorlanishi nima deyiladi?

126. Qaysi qonuniyat barcha tabiiy - hududiy komplekslarga taalluqli?

127. Geografik qobiqning gorizontal xilma-xilligi to'g'risidagi tasavvur asosida qanday konsepsiyasi turadi?

128. - deb geografik qobiqning iqlim taqoza etadigan bo'lagi (qismi) tushuniladi.

129. Qaysi olimlar qutbiy va qutbyoni mintaqalaridan tashqari barcha mintaqalarda g'arbiy, markaziy va sharqiy sektorlarni hamda ikkita okeanbo'yi va bitta kontinental sektorni ajratgan

130. Qaysi olim geografik (tabiat, landshaft) zona geografik mintaqaning landshaftning bitta zonal tipi ustuvorlik qiladigan yirik qismidir deb ta'kidlab o'tgan.

131. Qaysi olimning hisoblariga ko'ra, turli geografik mintaqalarda quruqlik yuzasining 33,1 % i cho'l va chala cho'l, 3,8 % i tundra, 3,0 % i o'rmon-tundra, 35,2 % i o'rmon (shu jumladan 24,2 % i mo'tadil mintaqalardagi o'rmonlarga), 3,4 % i o'rmon-dashtlar, 17,3 % i savanna va siyrak o'rmonlar, 4,2 % i dasht zonalariga to'g'ri keladi.

132. Qanday mintaqalarga Yer po'stining o'ta serharakat joylari: ularga kuchli zilzilalar, harakatdagi vulqonlar, tog' burmalanishlari xos?

133. Yer yuzasining 90 % dan ortig'i nechta eng katta litosfera plitalari bilan qoplangan?

134. - ular magmaning sovishi va qotishi natijasida hosil bo'ladi

135. Epigeosfera tushunchasini qo'llagan olim?

136. Biogenosfera tushunchasini qo'llagan olim?

137. Landshaft qobig'i tushunchasini qo'llagan olim?

GEOFIZIKA ASOSLARI VA GEOKIMYO fani

1. 7 ballik zilzila 100 yilda necha marta bo'ladi? Kuchli qo'rquv paydo bo'ladi. Tebranishlar oyoqda turishga xalaqit beradi.

2. 6 ballik zilzila 100 yilda necha marta bo'ladi? Kishilarda qo'rquv paydo bo'ladi, tebranishlar yurishga xalaqit beradi.

3. 5 ballik zilzila 100 yilda necha marta bo'ladi? Deyarli hamma uxlayotgan kishilar uyg'onadi, idishlardagi suyuqliklar to'liqlanadi, ba'zi yengil jismlar ag'darilishi, idishlar sinishi mumkin. Binolarga shikast yetmaydi.

4. Zilzila turi nechchiga bolinadi?

5. Seysmik o'lchoqlar chuqurligi bo'yicha zilzilalar necha guruhga bo'linadi?

6. 1909 yilda yugoslav olimi Moxorovichich seysmik to'liqlarning tezligi taxminan necha km chuqurlikda keskin oshishini aniqladi.

7. Nechanchi yilda seysmologlar birinchi marta Yerning yadrosini aniqlashgan?

8. Elektromagnit maydonlar ko'zg'atish usullari nechta?

9. Prilivlarning tarqalish tezligi katta bo'lib 1666 km/s tashkil qiladi. Deformatsiyalar har 6 soatda Yerni necha km chuqurlikkacha "massaj" qilib turadi.

10. Yer qobig'i Oyning prilivlari natijasidaga, Quyoshning ta'sirida yana ga jamiga ko'tariladi.

11. Izostaziya -

12. O'lchangan og'irlik kuchi va shu nuqta uchun og'irlik kuchi normal qiymatining farqi og'irlik kuchining anomaliasini (.....) deyiladi.

13. Og'irlik kuchi?

14. Qadimiy geologik davrdagi geomagnit maydon bo'yicha o'zgarish miqdorlari qaysi usul yordamida aniqlanadi.

15. Yillik, oylik, sutkalik va magnit bo'ronlar variatsiyalari qaysi sferada yuz berayotgan tashqi jarayonlar tufayli sodir bo'ladi.

16. Yerning magnit maydoni nafaqat makonda, balki ma'lum bir vaqt davomida turli yo'nalishlar bo'yicha ham o'zgarib turadi va shu o'zgarishlarni variatsiyalar deb ataladi. Variatsiyalar o'zgarish vaqt birliklariga qarabturga bo'linadi

17. Magnit maydoni Yerdan 7000 km balandlikda Yer yuzasidagi qiymatidan qanchaga kamayadi.

18. Yer magnit maydoni kuchlanganligining o'rta qiymati?

19. Janubiy geomagnit qutbi esa Antarktidadajoylashgan.

20. Shimoliy geomagnit qutbi Grenlandiyaning shimolida joylashgan.

21. Yerning magnitlangan maydoni, ya'ni o'zgarmas maydonni vujudga keltiradi. Bu maydon juda katta hajmli fazoni egallab, Yer yuzasidan necha ming km masofaga tarqaladi.

22. Geofizikaning fundamental o'rganish muammolari nechta?

23. Geokimyoning o'rganish masalalari nechta?

24. Geokimyo....?
25. Geofizika.....?
26. Izostaziya nima?
27. Gravimetriya nima?
28. Okean osti yer po'sti necha qatlam?
29. Kontinental yer po'sti necha qatlam?
30. Yer po'stining qalinligi qancha?
31. Quyosh qanday jism?
32. Nima uchun somon yo'li deyiladi?
33. Metagalaktika nima?
34. Yulduzlar necha xil buladi?
35. Suv necha xolatda bo'ladi?
36. Necha galaktika mavjud?
37. Biogen kuchlar nima?
38. Geografik qobiqning chegarasi
39. Nihonium Nh-284 elementining barqarorlik muddati?
40. PREM modelida yer sferalari quyidagi geosferalarga ajratilgan?
41. PREM modelida quyidagi Litosferali mantiya (LM) necha km?
42. PREM modelida Fazaviy-o'tishlar zonasi (TZ) necha km chuqurliklardan otadi?
43. PREM modelida Quyi mantiya D' km gacha, uning asosida D" qat km qalinlikda.
44. PREM modelida Tashqi yadro OC necha km?
45. Oraliqdagi – yuqori mantiyada, chuqurligi 70 – 300 km gacha, ular barcha zilzilalarning necha foizini tashkil qiladi;
46. Chuqur fokusli – chuqurligi 300 – 700 km gacha, bu zilzilalar barcha zilzilalarning necha foizini tashkil etadi.
47. Yer qobig'ining yanada chuqurroq qismida (15 – 20 km atrofida) ko'p hollarda bo'ylama to'lqinlarning tezliklari keskin oshadi.
48.- bu tog' jinslari, cho'kindi yoki arxeologik materiallarda Yerning magnit maydonini qayd etishni o'rganish .
49. Amerikalik geofizik V. Vaksening hisoblashi bo'yicha, radiogen issiqlik Yer umumiy issiqlik oqimining necha qismini ta'minlaydi?
50. Yerga Quyosh ta'sir kuchining omili , Oy ta'sir kuchi omilining necha foizini tashkil etadi?

IQTISODIY VA IJTIMOIY GEOGRAFIYA fani

1. Quyidagi keltirilganlar orasidan V. P. Maksakovskiyga tegishli fikrni toping.
2. Quyidagilar ichidan F.N.Milkovni "Inson tomonidan o'zgartirilgan va barpo etilgan komplekslarni o'rganish bilan antropogen landshaftshunoslik shug'ullanishi kerak" degan fikri bilan bog'liq javobni toping.
3. "Agar Kiyevni olsam, Rossiyaning oyog'idan ushlayman; Peterburgni zabt etsam, uni bo'g'izlayman; Moskvani egallasam, Rossiyaning yuragini majaqlayman" degan qarashlar kimga tegishli?
4. "Aholiga tibbiy xizmat ko'rsatishning hududiy tashkil etilishi" deb nomlangan ilmiy ishning tadqiqot predmeti nima?
5. "Aholishunoslik qonuni haqida tajriba" asari muallifi kim?
6. "Angren IES" va "Yangi Angren IES" stantsiyalarining o'rnatilgan quvvatini aniqlang.
7. "Har bir mamlakat o'z manfaatidan kelib chiqqan holda, ishlab chiqarishda ustunlik beradigan yoki nisbatan kam foyda beradigan sohaga ixtisoslashish mumkin" degan taqqoslama ustunlik nazariyasi qaysi mashhur iqtisodchiga tegishli?
8. "Iqtisodiy geografik o'rin" tushunchasi dastlab kim tomonidan nazariy jihatdan asoslab berilgan?

9. "Iqtisodiy geografiya" tushunchasi ilk bor qachon va kim tomonidan qo'llanilgan?
10. "Iqtisodiy landshaft" nazariyasining asoschisi kim?
11. "Jinoyatchilik haqidagi ta'limot" deb ataluvchi fan tarmog'ini aniqlang.
12. "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"ni ro'yobga chiqarish necha bosqichdan iborat?
13. "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"ning uchinchi bosqichi qaysi yillarni o'z ichiga oladi?
14. "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"ning birinchi bosqichi qaysi yillarni o'z ichiga oladi?
15. "Klassifikatsiya"
16. da o'rganilayotgan hodisaning qaysi xususiyatiga asosiy e'tibor beriladi?
17. "Muta", "Shaxsey- Vaxsey" qaysi diniy yo'nalishga mansub marosimlar hisoblanadi?
18. "Nozogeografiyaning asosiy vazifasi... alohida olingan kasalliklarning nozokomplekslari va nozoareallarini... aniqlash bilan belgilanadi" fikr muallifi kim?
19. "O'sish qutblari va rivojlanish markazlari" nazariyasi asoschisi kim?
20. "Rimlend" yoki qirg'oqbo'yi hududlar geosiyosiy nazariyasi qaysi olimga tegishli?
21. "Tuproq- landshaftning ko'zgu" degan qimmatli fikr kimga tegishli?
22. "Uzun to'lqinlar" nazariyasi asoschisi kim?
23. "Mahalla" so'zining lug'aviy ma'nosi nima?
24. «Demografik sig'im» tushunchasini fanga olim kim kiritgan ?
25. «Demografik siyosat» nima?
26. «Fordizm» nima ?
27. «Fraxt» tushunchasi nimani anglatadi?
28. «Metod» (usul) tushunchasi nimani anglatadi ?
29. «O'sish qutblari va rivojlanish markazlari» g'oyasining muallifi kim?
30. «Shipsteyshnz» tushunchasi nimani anglatadi?
31. «Tipologiya»da o'rganilayotgan hodisaning qaysi xususiyatiga asosiy e'tibor beriladi?
32. «Trauler» nima?
33. «Xarita geografiyaning ikkinchi tilidir» ta'rifi kimga tegishli ?
34. I t ferrosplay(temir qotishmalari) olish uchun qancha elektrenergiya sarflanadi?
35. I t paxta yog'i olish uchun qancha chigit kerak bo'ladi?
36. I:200000 masshtabli Toshkent viloyati qishloq xo'jaligi kartasini tuzdingiz. U qanday xarita?
37. 1818- 1848- yillarda kim Rossiyaning ikki marta rayonlashtirdi?
38. 1887- yil kim tomonidan tog' kasalligining bosh sababchisi sifatida kislorod yetishmasligi ko'rsatilgan?
39. 1902- yilda oliy o'quv yurtlarida "kameral statistika" emas, ilk marotaba iqtisodiy geografiya nomi bilan ma'ruza o'qigan olim kim?
40. 1904-yilda chop etilgan va "Xartlend" nazariyasi aks etgan "Dunyoning geografik o'qi" asari qaysi olimga tegishli?
41. 1945- 1954- yillarda jahonning nechta mamlakatida aholi ro'yxatdan o'tkazilgan?
42. 1948- yilda tashkil etilgan "Benilyuks iqtisodiy ittifoqi"ga qaysi davlatlar a'zo?
43. 1953- yilda iqtisodiy geografiya fani bo'yicha nomzodlik dissertatsiyasini yoqlagan birinchi o'zbek olimi kim?
44. 1970- yil qaysi davlatda zilzila bo'lgan?
45. 1992- yilning 3- 14- iyun kunlari qaysi shaharda BMTning "Atrof- muhit va rivojlanish bo'yicha konferensiya"si bo'lib o'tdi?
46. 1997-yil Kioto shahrida bo'lib o'tgan ekologik anjumanda qanday hujjat imzolangan?
47. 2000- yili qaysi shaharda "Mingyillik sammiti" bo'lib o'tdi va deklaratsiya qabul qilindi?
48. 2009- yilda respublikamizdagi nechta qishloqqa "shaharcha" maqomi berildi?
49. 2010- yilda ishga tushgan kaliy zavodi O'zbekistonning qaysi tumanida joylashgan?
50. A.Soliyev ta'biricha, fikr yuritilayotgan mavzu daraxtga qiyoslangan, asosiy ma'lumotlar daraxt tanasiga qiyoslanadi. Qo'shimcha ma'lumotlar-chi?
51. Agar MBI tadqiqot obyekti tuman qishloq xo'jaligi bilan bog'liq bo'lsa, u holda ma'lumotlar qaysi tashkilotlardan olinadi?

52. Agar tadqiqot obyekti tuman miqyosida bo'lsa, statistik ma'lumotlarni qaysi tashkilotdan olgan maqul?

53. Agar tadqiqot mavzusi Sirdaryo viloyati qishloq xo'jaligi bilan bog'liq bo'lsa, unda statistik ma'lumotlarni qaysi tashkilotdan olish maqsadga muvofiq?

54. Agar urbanistik mujassamlashuv past, ammo ishlab chiqarish mujassamlashuvi yuqori bo'lsa qanday holat kuzatiladi?

55. Agarda aholi ko'p fanlar uchun tadqiqot obyekti bo'lsa, unda demografiya fanining predmeti nima?

56. Aglomeratsiyalarning konfiguratsiyasi, asosan, necha xil bo'ladi?

57. Aholi deb nimaga aytiladi?

58. Aholi geografiyasi nimani o'rganadi?

59. Aholi kasalliklari guruhlar orasida qaysi biridan (2007-yil bo'yicha) kasallanish ko'p?

60. Aholi masalalari bilan shug'ullanadigan tashkilotni ko'rsating

61. Aholi migratsiyasi nima?

62. Aholi milliy tarkibini qanday kartografik usulda tasvirlagan ma'qul?

63. Aholi soniga ko'ra yirik qishloqlar odatda, qaysi rayonlarda ko'p uchraydi?

64. Aholi sonini 2015- yilga bashorat qilish jarayonida viloyat aholisi soni 1990- yili 1200 ming kishi, 2006- yili 1950 ming kishini tashkil etdi. Bunda bazis yili qaysi?

65. Aholi sonini kamaytirishga qaratilgan demografik siyosat qaysi davlatlarda olib borilmokda:

66. Aholi sonining mutloq o'sishini topish formulasi qaysi?

67. Aholi sonining o'sishi nisbatan yuqori viloyatni aniqlang

68. Aholi so'zining ma'nosi nima?

69. Aholi tushunchasini ko'proq qaysi sohalar o'rganadi ?

70. Aholi yosh tarkibida yoshlar salmog'ining yuqori bo'lishi qanday guruhni tashkil etadi?

71. Aholi zichligi nima?

72. Aholi zichligi qanday hisoblab topiladi?

73. Aholi zichligi yuqori bo'lgan viloyat qaysi?

74. Aholi zichligini aniqlashning qanday ko'rinishlari mavjud ?

75. Aholi zichligini kartada qaysi usul bilan tasvirlagan maqul?

76. Aholiga tibbiy xizmat ko'rsatishning asosiy ikki bo'g'inini qaysi?

77. Aholiga tibbiy xizmat ko'rsatishning hududiy tashkil etilishining tadqiqot predmeti nima?

78. Aholiga xizmat ko'rsatish geografiyasi nimani o'rganadi?

79. Aholiga xizmat ko'rsatish sohalari geografik o'rganishda nimalarga asosiy e'tibor qaratiladi?

80. Aholiga xizmat ko'rsatish sohalari hududiy tashkil etishning mohiyati nima?

81. Aholiga xizmat ko'rsatish geografiyasi nimani o'rganadi ?

82. Aholiga xizmat ko'rsatish korxonalariga nimalar kiradi?

83. Aholiga xizmat ko'rsatish sohalari necha qismga bo'linadi va qaysilar?

84. Aholini ijtimoiy himoya qilish quyidagilardan qaysi biri tomonidan amalga oshiriladi?

85. Aholini ijtimoiy himoya qilishning shakllari ...dir.

86. Aholining ijtimoiy rivojlanishiga xizmat qiluvchi, uning kundalik hayot tarzini belgilab beruvchi shart- sharoitlar yig'indisi nima deyiladi?

87. Aholining ijtimoiy rivojlanishiga xizmat qiluvchi, uning kundalik hayot tarzini belgilab beruvchi shart-sharoitlar yig'indisi ... deyiladi.

88. Aholining jins-yosh piramidasida aholi yoshi intervali necha yilni tashkil etadi?

89. Aloqa xizmati quyidagilardan qaysi biriga mansub?

90. Alyuminiy zavodini qayerga yaqin qurgan ma'qul?

91. Andijon GES i qaysi daryoga qurilgan?

92. Anketa so'rov usulini amalga oshirishning qaysi shakllari mavjud?

93. Anketa so'rovi usuli qanday hollarda qo'llaniladi ?

94. Anketa so'rovi usuli qaysi turkum tadqiqotlar uchun ko'proq xos?

95. Anketa so'rovi usulini amalga oshirishda tadqiqotchi anketa savollarini tushuntirib berishi mumkinmi?

96. Antik davr geografiyasining asosiy xususiyatlari nimadan iborat?

97. AQSh va YI o'rtasidagi yillik tovar ayirboshlash qanchani tashkil etadi?

98. AQShning avtomobil ishlab chiqaruvchi sanoat markazi qaysi shahar hisoblanadi?

99. Arktika xalqlari hazm sistemasida o'simliklar tarkibidagi qaysi vitaminni kam iste'mol qilishga moslashish xususiyati mavjud?

100. Arzon elektr manbaini belgilang

JAHON GEOGRAFIYASI fani

1. Hududiy ishlab chiqarish majmualarining ilmiy nazariy asoslarini kim tomohidan yaratilgan

2. Azon qatlamining yupqalashuvi dastlab qaysi hududlarda kuzatilgan?

3. Germaniyaning neftni qayta ishlovchi eng yirik markazlarini belgilang.

4. Azimut yo'nalishi nima?

5. Qo'riqxonasi eng ko'p mamlakatlarni belgilang.

6. Dunyodagi eng katta sellyuloza-qog'oz kombinati qaysi davlatda joylashgan.

7. Atrof-muhitning ifloslanishida qanday omillar asosiy rol o'ynaydi?

8. Metallurgiya sanoatini esga oling ,shu sanoatda ishlatiladigan qaysi metal "qanotli metal" deb nomlanadi?

9. Tabiiy resurslardan yog'ochni tayyorlash va undan qog'oz ishlab chiqarish bo'yicha dunyoda birinchi o'rinda qaysi mamlakat turadi?

10. Dunyo miqyosida qaysi qit'a eng ko'p o'zlashtirilgan qit'a hisoblanadi?

11. Dunyo miqyosida qaysi davlat yuqori sur'atlarda rivojlansada YalM taqsimoti bo'yicha past hisoblanadi?

12. Qaysi mamlakatda korxona egasi ishchini umrining oxirigacha ish bilan ta'minlaydi

13. Qaysi davlat daryolari ko'pligi bilan ajralib turadi?

14. Dunyoda qaysi mamlakat respublika qurishga harakat qilib kelgan?

15. Jahon turizmining rivojlanishi bo'yicha qaysi qit'a yetakchi hisoblanadi?

16. Dunyoda mitti davlatlar qaysi qit'ada ko'p joylashgan?

17. Yer yuzidagi eng baliqqa boy dengizlar qaysilar?

18. "Tinchlik yo'lida hamkorlik" dasturi qaysi tashkilot tomonidan qabul qilingan?

19. "Podshohlik qiladi lekin idora qilmaydi" ushbu fikr qaysi davlatlarga to'g'ri keladi?

20. Millioner shaharlari ko'p bo'lgan davlat qaysi?

21. Jahondagi aholisi eng ko'p bo'lgan shahar qaysi?

22. Aholisi zichligi bo'yich eng yuqori bo'lgan hudud qaysi?

23. Dunyodagi AES larning katta qismi qayerda joylashgan?

24. Jahon yer fondi umumiy maydoni qanchaga teng?

25. Turizmdan yuqori daromad oluvchi davlatni belgilang.

26. Jahonda eng intensiv rivojlangan qo'ychilik qaysi davlatlarda tarkib topgan ?

27. Hozirda jami jahonda qazib olinayotgan neftning 26% ga yaqini qayerda qazib chiqariladi?

28. Bugungi kunda qancha aholi sanoat tarmoqlarida band?

29. Sanoatning yangi tarmoqlariga nimalar kiradi?

30. Quyidagilardan poytaxt shaharlarni aniqlang.

31. Bugungi kunda O'zbekiston paxta tolasining qancha foizini eksport qiladi?

32. Afrikaga tegishli orol (lar)ni aniqlang.

33. BMTning tadqiqotlariga ko'ra "Dunyoning baxtli mamlakatlari" reytingida O'zbekiston o'rini belgilang?

34. "Yangi sanoatlashgan" mamlakatlarni aniqlang?

35. O'zbekistonning yer fondini necha qismi qishloq xo'jaligi yer toifalariga mansub?

36. Neftni eksport qiluvchi (OPEK) davlatlarni ko'rsating.

37. Quyidagi qaysi davlat aholisi baliq mahsulotini eng ko'p iste'mol qiladi?
38. Eng ko'p velosipeddan foydalanadigan davlatni toping.
39. Dunyo gaz zahirasi 1/3 qismi qayerda joylashgan?
40. Dunyo aholisi soni 1830 – yil da qancha bo'lgan?
41. Yevropa sayohatlaridan kim birinchi bo'lib Xitoy Mongoliya va old osiyo mamlakatlariga sayohat qilgan?
42. AQSHda asosiy nechta yirik partiya mavjud?
43. Braziliyaning siyosiy partiyalarini sanab bering.
44. Dunyoning eng muxim suv yo'llaridan biri bo'lgan Suvaysh kanalini qaysi davlat nazorat qiladi?
45. Nil daryosiga qurilgan to'g'onning nomini ayting?
46. Rossiya davlatining Kamchatka yarim orolida nechta vulqon bor va ular nechitasi faol?
47. Tojikistonning asosiy tabiiy boyliklarini sanang.
48. Eron davlatidagi cho'llarni ayting.
49. Dunyoda neft ishlab chiqaruvchi yirik davlatni aniqlang?
50. Dunyo miqqiyosida eng kata chichuk ko'lni aniqlang.
51. Dunyodagi eng chiroyli sharshara joylashgan qit'ani aniqlang.
52. Mehnat resurslari yuqori bo'lgan davlatni aniqlang.
53. Ko'llar mamlakati deb ham nomlanadigan davlatni aniqlang.
54. Qaysi davlat daryolari ko'pligi bilan ajralib turadi?
55. Dunyo miqqiyosida neftni eng ko'p import qiladigan davlat qaysi?
56. Qaysi qit'ada hozirgi kunda ham termachaklik va ovchilik saqlanib qolgan?
57. Dunyo miqqiyosida eng kata orolga egalik qiluvchi davlatni aniqlang.
58. Dunyoda neft ishlab chiqaruvchi davlatlar qanday tashkilotlarga birlashgan.
59. SHaharlarni ketma-ket joylashuvi fanda nima deyiladi?
60. Kanadaning bugdoy poytaxti nomini olgan shaharni toping.
61. Bugungi kunda dunyoda qancha elektr energiyasi ishlab chiqarilmoqda?
62. Kimyo sanoati boyicha birinchi o'rindagi davlatni toping.
63. Dunyo miqqiyosida gaz zaxiralari bo'yicha birinchi orindagi davlatlarni toping.
64. Turizm eng kop rivojlangan qitani aniqlang.
65. Eng kop sanoatlashgan davlatlar joylashgan qitani aniqlang.
66. Donli ekin yetishtirish bo'yicha qaysi mintaqa yetakchi o'rinda turadi?
67. Dunyoning eng yirik elektr energiya ishlab chiqaruvchi davlat qaysi?
68. Janubiy Amerikada mis eksport qilish bo'yicha va ishlab chiqarish yetakchi davlat qaysi?
69. Shu davlatlardan qaysi birida demografik o'sish yuqori hisoblangan.
70. Xitoyga 1997-yilda Buyuk Britaniya qayerni qaytarib berdi?
71. Hozirgi kunda 3-dunyo mamlakatlari liderligiga davogar davlat.
72. Qaysi davlatlarning pul birligi ringit hisoblanadi?
73. "Hindiston Ruri" nomini olgan yirik ko'mir koni qayerda joylashgan?
74. Dunyodagi eng yirik "Keraxan" temir ruda koni qayerda joylashgan?
75. Dunyo bo'yicha suv omborlari soni qancha?
76. Gaborone qaysi davlatning poytaxti?
77. "Ko'chirilgan kapitalizm" davlatlarni ajratng.
78. Quyidagi berilganlardan qaysilari dunyoda eng ko'p suv omborlariga ega bo'lgan davlatlar hisoblanadi?
79. Jahonda eng ko'p oltin qazib oluvchi mamlakatni belgilang.
80. Tibet tog'laridan boshlanib, Sharqiy Xitoy dengiziga suvini quyuvchi daryo qaysi?
81. Qanday davlatda yagona qonun chiqaruvchi va ijro etuvchi hokimiyat davlat organlarining yagona tizimi va konstitutsiyasi mavjud bo'ladi?
82. Axborotlashtirish boshqaruv texnologiyasi bo'yicha qaysi davlatlar oldingi o'rinda turadi?
83. Osiyo yo'lbarslari davlatlarini ko'rsating.

84. Yangi sanoatlashgan mamlakatlarga qaysilar kiradi?
85. Tayanch mamlakatlarini aniqlang.
86. "Tinchlik yo'lida hamkorlik" dasturi qaysi tashkilot tomonidan qabul qilingan.
87. Hozirgi dunyo xaritasida nechta davlat bor.
88. Kanadaning qaysi shaxri bug'doy poytaxti deb ataladi?
89. Dunyodagi eng katta sellyuloza-qog'oz kombinati qaysi davlatda joylashgan?
90. Xitoy davlati chegarasining umumiy uzunligi necha km?
91. Xitoy hududida qaysi cho'lni ko'rish mumkin?
92. Dunyoda eng kam qog'oz ishlatadigan mamlakat.
93. Xozirgi dunyo xo'jaligi asosini nima tashkil etadi?
94. Fan-texnika inqilobi qachon boshlangan?
95. Sanoat to'ntarilishi qachon ruy berdi?
96. Maksakovskiy hozirgi dunyo xo'jaligida nechta markazni ajratib ko'rsatgan?
97. Erkin iqtisodiy zonalar belgilarini ajratng.
98. Xitoy sayyohi Chjan-Syan O'rta Osiyoning qaysi hududlarini o'rgangan?
99. Milliy daromadi 3706 dollardan 11455 dollargacha bo'lgan davlatlarni belgilang.
100. Jahon yer fondining necha foizini o'rmon va butazorlar egallagan yerlar tashkil etadi?
101. Filippin orollari qaysi iqlim mintaqaga kiradi?
102. Materik Yer po'sti qaysi qatlamlardan tuzilgan?
103. Okean Yer po'sti qaysi qatlamlardan iborat.
104. Yer po'sti bilan mantiya oralig'idagi qatlam nima deyiladi?
105. Yer sharining ekvatorial radiusini toping.
106. Geografik qutblardan bir xil masofada yotuvchi aylanma chiziqli nima deb ataladi?
107. Kontinental iqlimning asosiy xususiyati?
108. Quyidagi oqibatlardan qaysi biri Yerning sharsimonligi bilan bog'liq?
109. Quyidagi qaysi iqlim mintaqasida yil bo'yi bir xil havo massasi xukumron bo'ladi?
110. Biosfera haqidagi ta'limotni kim amaliyotga tadbiiq qilgan?
111. Ekvatorda bir daraja yoyining uzunligi qanchaga teng?
112. Yerning yillik harakati nima?
113. Yerning sutkalik harakati oqibatlari.
114. Atlantika okeani qanday paydo bo'lgan?
115. Atlantika okeanini koppleks o'rganish qachondan boshlandi?
116. Dengiz sayozligi Atlantika okeanning qaysi qismida katta maydanni egallaydi?
117. Atlantika okeandagi dengiz sayozligi qaysi yarim orol yaqinida katta maydonni egillaydi?
118. O'rta okean tizmasida qanday jinslar tarqalgan.
119. O'rta okean tizmasini tepa qismini nimalar kesib o'tgan?
120. Nima sababdan Atlantika okeani suvining yuza qismi harorati Tinch va Xind okeaniga nisbatan past?
121. Nima sababdan Atlantika okeanida Suptropik va Tropik mintaqalar suvi sho'r?
122. Shimoliy qutbdan o'tgan tizmani toping.
123. Qutub tunlari va kunlari qancha davom etadi?
124. Shimoliy muz okeanining qaysi dengizida yil davomida kemalar qataydi.
125. Shimoliy muz okeanining qaysi davlatlar uchun muhim ahamiyatga ega.
126. Shimoliy muz okeanidan qaysi oqim aysberklar bilan oqib chiqib ketadi?
127. SHimoliy muz okeanidagi qaysi tabiiy mintaqasi siljib yuruvchi muzlar bilan band?
128. Yevrosiyoning qayerida turli xil qimmatbaho zangori sapfir (ko'k yoqut), qizil yoqut konlari bor?
129. Yevrosiyo neft va gaz konlarining dengiz akvatoriyasida qazib olinadi.
130. Katta Zond orollarida qanday foydali qazilma qazib olinadi?
131. Kalimantan orollarida qaysi foydali qazilma qazib olinadi?
132. Yevrosiyoning eng keksa qadimgi tog'ini toping.
133. Yevrosiyoning qayeridagi tekisliklarning zamini eng keksa platformalar hisoblanadi?

134. Yevrosiyaning qayeridagi tekisliklarning yosh bo'lib, ular cho'kindi jinslar bilan qoplangan

135. O'rta Rossiya qirlar qayerda joylashgan
136. Yevrosiyo tog' va tekisliklarning rivojlanishi hamda shakllanishida qaysi davrdagi muz bosish bosqichlaridagi muzlarning faoliyati ham katta rol o'ynagan

137. Muz bosish davrida shimoldan muzliklar Yevrosiyaning qaysi shahrigacha yetib kelgan
138. Yevrosiyaning shimolida va baland tog'larda nima hosil qilgan relyef shakllari ko'p uchraydi.

139. Yevrosiyo materigi iqlimining xususiyatlari avvalo nimaga bog'liq
140. Qishda Yevrosiyo materikning qaysi qismida juda sovuq bo'ladi
141. Qish Yevropaning qaysi qismi iliq bo'ladi
142. Yevrosiyaning eng past botiqni toping?
143. Yevrosiyo maydonining necha foiz qismini tog'lar egallaydi?
144. Yevrosiyo kuzatilgan eng sovuq havo haroratni toping?
145. Yevrosiyo eng issiq havo harorati qayerda kuzatiladi?
146. Yevrosiyo eng ko'p yog'in tushadigan joy qaysi?
147. Yevrosiyaning qaysi qismlarida musson iqlimi hukmron?
148. Yevrosiyo daryolari nechta havzaga quyiladi?
149. Yevrosiyaning eng uzun va sersuv daryo qaysi?
150. Yevrosiyaning eng chuqur tektonik ko'lini toping?
151. Yevrosiyo mo'tadil mintaqasida nechta tabiat zonasini bor?
152. Yevrosiyaning qaysi tabiat zonasida podzol tuproqlar ko'p uchraydi?
153. Yevrosiyaning qaysi tabiat zonasida orangutan maymuni yashaydi?
154. Yevrosiyo dunyo aholisining necha % qismi yashamoqda?
155. Yevrosiyo aholisi eng ko'p davlat qaysi?
156. Yevrosiyo nechta tabiiy-geografik o'lka ajratilgan?
157. Qaysi materik ikkita qit'adan iborat?
158. Yevrosiyo materigining g'arbiy chekka nuqtasini toping?
159. Yevrosiyo butun quruqlikning necha % qismini egallagan?
160. Yevrosiyo materigini nechta okean o'rab turadi?
161. Osiyo atamasi qanday ma'noni beradi?
162. Shimoliy Amerikaning eng katta tog'i qanday nom bilan ataladi.
163. Katta Kanyon deb ataluvchi dunyoga mashhur mo'jizakor sharshara qaysi daryo vodiysida joylashgan?

164. Dunyoga mashhur bo'lgan ulug'vor va jozibali Niagara sharsharasi qaysi ko'llar oralig'ida joylashgan?

165. Qayer Shimoliy Amerikaning eng janubiy nuqtasi hisoblanadi?
166. Shimoliy Amerikada eng qadimgi geologik tuzilmalar qayerlarda joylashgan?
167. Kaledon burmalanishida Shimoliy Amerikada qaysi tog'lar ko'tarilgan?
168. Janubiy Appalachi tog'lari qaysi bosqichda ko'tarilgan?
169. Qoplama muzliklar Shimoliy Amerikaning qaysi qismida tarqalgan?
170. Janubiy Amerika chekka nuqtalaridan qaysi biri Puaxir yarim orolida joylashgan?
171. Eng balandda joylashgan chuchuk suvli ko'li qaysi?
172. Amazoniyada yassi maydonlar va botiqdashgan yuza vodiylarda ko'p, bu vodiylarda nimalar joylashgan?

173. Amazoniyadagi gileya o'simliklari qanday xususiyatlari bilan harakterlanadi?
174. Janubiy Amerikaning Ekvatorial o'rmonlarida qanday tuproqlar vujudga keladi?
175. Braziliya tog'ining markaziy qismida eng katta hududni egallagan zonani belgilang?
176. Butunlay Braziliya tog'ligida joylashgan daryoni belgilang
177. Braziliya tog'lari qanday tog' xisoblanadi.
178. Balandligi 81 metr keladigan Paulu-Afonu sharsharasi qaysi daryoda joylashgan?
179. Janubiy Amerika ichki tekisliklarining qaysi birini mahalliy aholi «yashil tandin» deb

atashadi?

180. Janubiy Amerikaning eng shimoliy chekka nuqtasini toping
181. Hozirgi vaqtda Punada nimaga xos morfologik jarayonlar ustun turadi?
182. Espinalles nima?
183. Afrika savannasi uchun xos bo'lgan o'simlik qaysi?
184. Afrikaning savanna va siyrak o'rmonlariga xos bo'lmagan hayvonlarni belgilang.
185. Odamzotning ilk vatani hisoblangan Afrikaning eng zich aholisi qayerda yashaydi?
186. Afrikaning eng chekka janubiy nuqtasini toping
187. Afrikaning qaysi o'lkasida chuqur uzun ko'llar ko'p?
188. Qaysi nuqta Afrikaning g'arbiy chekka hisoblanadi?
189. Afrikaning eng baland nuqtasi qayerda joylashgan?
190. Afrikaning eng past nuqtasi qayerda joylashgan?
191. Afrikaning eng sersuv daryosi qaysi?
192. Platformaning qalqoni Afrikaning qaysi qismida joylashgan?
193. Gersin bosqichida Afrikaning qaysi qismi ko'tarilgan?
194. Viktoriya sharsharasi qaysi daryoda
195. Yura davrida Afrikaning qaysi qismlarida lavalalar trapp yuzalarini tashkil qilgan?
196. Qaysi davrdan boshlab Gondvana quruqligi parchalana boshlangan?
197. Alp bosqichida Afrikada qaysi tog'lar ko'tarilgan?
198. Avstraliyaning g'arbiy nuqtasini aniqlang.
199. Avstraliyaning eng baland nuqtasi qaysi tog'da joylashgan?
200. Avstraliyaning eng past nuqtasini aniqlang.

O'ZBEKISTON GEOGRAFIYASI fani

1. Mana shu joy uchun xos bo'lgan, boshqa joylardan tarqalmagan o'simlik va hayvonlar qanday nom bilan ataladi?

2. Cho'l mintaqasi daryo vodiylarida qanday o'simliklar o'sadi?
3. Sho'rxoklarda o'sadigan o'simliklar qanday nomlanadi?
4. Cho'l mintaqasi uchun xos bo'lgan o'simlikni ayting
5. Qaysi mintaqada mevali daraxt va butalar ko'proq o'sadi?
6. «Bekobod» va «Qo'qon» shamollari qaysi tabiiy geografik rayonlar uchun xos?
7. «Degish» - qaysi daryo uchun xos?
8. Andijon shahri okean sathidan necha metr balandlikda joylashgan?
9. G'arbiy Tyanshan okrugida joylashgan plato nomi?
10. Dalvarzin cho'li qaysi tabiiy geografik rayonda joylashgan?
11. Zarafshon daryosi qanday muzlikdan boshlanadi?
12. Zarafshon daryosi Zarafshon muzligidan qanday nom bilan boshlanadi?
13. Zarafshon daryosi nimadan to'yinadi?
14. Zarafshon daryosi qayerga o'z suvlarini quyadi?
15. Zarafshon daryosi Samarqand shahri va Xatirchi qishloqi orasida hosil qilgan orol nomini aniqlang
16. Qaysi daryo quyilish qismida katta delta xosil qilgan?
17. O'rta asrlarda Amudaryo qanday nom bilan atalgan?
18. Qaysi qatorda Qashqadaryoning irmoqlari ko'rsatilgan?
19. Qaysi mintaqada xayvonlari uzoq davom etadigan qurg'oqchil, issiqqa chidamli bo'lib, ba'zi birlari umrida suv ichmaydi?
20. Qaysi tabiiy geografik rayon markazida qoldiq tog'lar uchraydi?
21. Qashqadaryo okrugi janubda qaysi tabiiy geografik rayon bilan chegaradosh?
22. Qizilqum okrugi sharqda qaysi okrug bilan chegaralanadi?
23. Qizilqum okrugining eng baland nuqtasi qaysi cho'qqi va uning mutlaq balandligini aniqlang?
24. Quyi Amudaryo okrugidagi eng kam yillik miqdori qancha va u qayerda kuzatiladi?

25. Borsakelmas, Assakaovdon botiqlari qayerda joylashgan?
26. Quyimozor suv ombori qaysi daryo havzasiga qurilgan?
27. Qurama, Chotqol, Farg'ona, Oloy va Turkiston toq tizmalari oralig'ida joylashgan vodiyni aniqlang?
28. Qo'qon va Bekobod shamollari qaysi fasllarda eng ko'p esadi?
29. Farg'ona vodiysining qayeriga eng kam yog'in tushadi?
30. Mingbuloq cho'kmasi qaysi viloyat hududida joylashgan?
31. Muruntov oltin koni qaysi tabiiy geografik ob'ektda joylashgan?
32. Norin daryosi qaysi daryolarning qo'shilishidan hosil bo'ladi?
33. Nurota tog'laridagi marmar konining nomi?
34. Surxon-Sherobod vodiysida kuruk subtropik iklimning shakllanishidagi asosiy omilni belgilang
35. Temurlang yoki Ilon o'tdi darvozasi kaysi tog'larni bir-biridan ajratib turadi?
36. Toshkent – Mirzacho'l va Farg'ona vodiysini ajratib turuvchi geografik ob'ektni toping?
37. O'zbekiston iklimining shakllanishidagi omillardan eng muximini belgilang?
38. O'zbekiston tog'lari qaysi tog' tizmasiga kiradi?
39. O'zbekiston hududining 71 foizini nima egallaydi?
40. Ustyurt platosiga quyidagi atamalarning qaysi biri tegishli?
41. Ustyurt platosida yillik yog'inning 23 % i qaysi faslga to'g'ri keladi?
42. Ustyurt platosi boshqa tabiiy geografik ob'ektlardan nima orqali alohida ajralib turadi?
43. Ustyurt platosi qanday qirlar joylashgan?
44. O'zbekiston daryo va ko'llari qaysi xavzaga qaraydi?
45. O'zbekiston daryolari to'yinishiga ko'ra qanday tiplarga ajratiladi?
46. O'zbekiston iqlimiga yil bo'yi qanday xavo massalari ta'sir etib turadi?
47. O'zbekiston qaysi mamlakatlar bilan chegaradosh emas?
48. O'zbekiston Respublikasi kaysi iklim mintakasida joylashgan?
49. O'zbekiston Respublikasining geografik urnidagi nokulaylik tomonini belgilang
50. O'zbekiston Respublikasining geografik o'rniga xos bo'lgan xususiyatni aniqlang?
51. O'zbekistonda yog'in-sochin qaysi fasllarda eng ko'p tushadi?
52. O'zbekistonda qaysi tuproq keng tarqalgan?
53. O'zbekistonda cho'l, adir, tog' va yaylov tabiat zonalari ajratilishining sabablarini aniqlang
54. O'zbekistonda eng past harorat kuzatiladigan joyni aniqlang
55. O'zbekistonda eng yuqori harorat qayerda kuzatilgan?
56. O'zbekistonda eng yuqori harorat qachon va qayerda kuzatilgan?
57. O'zbekistonning eng baland «Xazrati Sulton» cho'qqisining balandligini va qaysi tizmada joylashganligini aniqlang
58. O'zbekistonning qaysi hududida quruq subtropik iklim shakllangan?
59. O'zbekistonning eng sersuv daryosini aniqlang?
60. O'zbekistonning eng uzun daryosini va u qaysi daryolar qo'shilishidan xosil bo'lishini aniqlang?
61. O'rta Osiyo geografiyasining asoschisi deb kimni aytish mumkin?
62. Farg'ona vodiysining asosiy daryolarini aniqlang?
63. Farg'ona vodiysi uchun xarakterli bo'lgan shamollar qaysi qatorda berilgan?
64. Farg'ona vodiysida Sirdaryo suvi qaysi daryo oqimi xususiyatlariga o'xshaydi?
65. Farg'ona vodiysida joylashgan zakaznikni aniqlang
66. Farg'ona vodiysida joylashgan cho'llar nomini belgilang
67. Farg'ona vodiysida o'sadigan reлект endemik o'simlikni aniqlang
68. Farg'ona vodiysi sharqda qaysi tog' tizmasi bilan o'ralgan?
69. O'zbekiston qaysi foydali qazilmaning aniqlangan zahiralari bo'yicha dunyoda 4-o'rinda turadi?
70. O'zbekistonning eng g'arbiy nuqtasi qayerda joylashgan?

71. O'zbekiston sharqda qaysi mamlakat bilan chegaradosh?
72. O'zbekistonning eng uzun chegarasi qaysi mamlakatga to'g'ri keladi?
73. O'zbekiston qaysi mamlakatlar bilan deyarli bir xil geografik kenglikda joylashgan?
74. Quyidagi 730101 sh.k O'zbekistonning qaysi ob'ektiga taalluqli?
75. O'zbekistonning eng past nuqtasini aniqlang
76. Sirdaryo viloyatining markazini aniqlang
77. O'zbekistonning eng janubiy shahrini aniqlang
78. «Erning surati (Surat al-arz)» asarining muallifini aniqlang
79. Qaysi olim geografik bilimlarning rivojiga ulkan hissa qo'shgan?
80. Beruniy qaysi asarlarning muallifi?
81. Quyidagi jumlar qaysi olimga tegishli «Bizning hisoblashimizcha sharqiy yarim sharda ulkan quruqlik mavjud ekan uni muvozzatnatda ushlab turadigan g'arbiy yarim sharda ham ulkan quruqlik mavjud bo'lsa kerak»
82. M.Qoshg'ariy qaysi asar muallifi?
83. O'rta asrlarda yashab, ijod qilgan O'rta Osiyolik olimlarning geografik merosini o'rgangan va targ'ib qilgan mashhur olimni aniqlang
84. H.Hasanov o'rta asrlarda yashab, ijod qilgan O'rta Osiyolik olimlarning geografik merosini qaysi asarida keng yoritgan?
85. Farg'ona vodiysi go'zal tabiatining kuychisi kim hisoblanadi?
86. «Boburnoma»da qaysi metoddan keng foydalanilgan?
87. Geografiyada taqqoslash metodiga asos solgan olimlardan biri va undan mohirona foydalangan olim
88. «Boburnoma»ni qaysi asar bilangina taqqoslash mumkin?
89. Geografik sistematikaga izchillikka katta e'tibor bergan va qat'iy amal qilgan olimni aniqlang
90. Qaysi dengiz geografiya tarixida eng ko'p nom bilan atalgan?
91. Amudaryo qaysi shahar nomidan kelib chiqqan?
92. O'zbekiston hududida arxey va proterozoy eralarida qanday hodisalar ro'y bergan?
93. Andijonda 1902-yil qanday dahshatli hodisa bo'lib o'tgan?
94. Andijon viloyati necha balli zilzila zonasida joylashgan?
95. O'zbekiston qaysi yoqilg'i resurslariga boy?
96. O'zbekiston qaysi rudali resurslarga boyligi bilan dunyoda yetakchi o'rin tutadi?
97. Dunyoga mashhur Olmaliq tog'-kon metallurgiya kombinati qaysi xom ashyo asosida ishlaydi?
98. Quyidagi konlar guruhidan qaysi biri ortiqcha?
99. Farg'ona vodiysi qaysi foydali qazilma boyliklariga boy?
100. Nuqtalar o'rniga zarur so'zlarni qo'ying Sho'rtan, Gazli, Jarqoq bular konlardir
101. Ugom, Chotqol, Pskom, Qurama tizmalari qaysi tog' sistemasi tarkibiga kiradi?
102. Zarkosa cho'qqisi qaysi tog'da joylashgan?
103. Boshlanishi va nihoyasi tog' so'zlari bilan tugallanadigan tizmani toping
104. Eshiklari hech qachon ochilmaydigan va yopilmaydigan tabiiy darvozalarni aniqlang
105. O'zbekistonning qaysi qismlari tog'lar bilan o'ralgan
106. Farg'ona vodiysining o'rta qismidan qaysi daryo kesib o'tadi?
107. Zarafshon vodiysining o'rta qismidan qaysi daryo kesib o'tadi?
108. Shimoldan janubga qarab oquvchi daryoni aniqlang
109. O'zbekistonning eng janubiy qismida qanday botiq joylashgan?
110. Aristontog' qayerda joylashgan?
111. Amudaryo etaklarida qanday delta hosil bo'lgan?
112. O'zbekistonning tekislik qismi qanday relef shakllaridan iborat?
113. Qizilqumning asosiy relef shakllarini aniqlang
114. Qizilqum uchun qaysi relef shakli xarakterli?
115. Qish oylarida O'zbekistonga qaysi antitsiklon kirib keladi?

116. Qish oylarida O'zbekiston hududiga shimoldan kirib keladigan havo massasini aniqlang
117. O'zbekiston hududiga janubdan kirib keladigan havo massasini aniqlang
118. Termik depressiya nima?
119. Nima uchun keyingi yillarda O'zbekiston iqlimi keskin kontinentalligi ortib bormoqda?
120. O'zbekistonda eng kam yog'in qaysi oylarga to'g'ri keladi?

TABIIYOT VA GEOGRAFIYA O'QITISH METODIKASI fani

1. Geografiya o'qitish metodikasi qanday fanlar tizimiga kiradigan fan?
2. Geografiya o'qitish metodikasi fani nimalarni tadqiq qiladi?
3. Geografiya o'qitish metodikasi fani qaysi metodologik muammolarni tadqiq qiladi?
4. Geografiya o'qitish metodikasining amaliy jixatlari nima uchun xizmat qiladi?
5. Didaktika fani nimalarni tadqiq qiladigan fan?
6. Hususiy didaktika fani nima bilan shug'ullanadi?
7. Geografiya o'qitish metodikasi qanday qismlardan iborat?
8. Geografiya o'qitishning umumiy metodikasi qanday masalalar bilan shug'ullanadi?
9. Geografiya o'qitishning xususiy metodikasi qanday masalalar bilan shug'ullanadi?
10. Umumiy metodika qanday qismga bo'linadi?
11. Hususiy o'qitish metodikasi qaysi jarayonlarni taxlil qilish muammolarini ishlab chiqadi?
12. Geografiya ta'limining maqsadlarini qanday guruhga bo'lish mumkin?
13. Geografiya ta'limi metodikasi bo'yicha tadqiqot ishlarini olib borishdagi dastlabki manbalarni ko'rsating.
14. Metodologiya so'zining ma'nosini toping
15. Ilmiy tadqiqot metodlari nima?
16. Geografiya ta'limi metodikasida ilmiy tadqiqot metodlari necha guruhga bo'linadi?
17. Eksperimental-empirik usullar ilmiy tadqiqot olib borishning qaysi bosqichida qo'llaniladi?
18. Nazariy tadqiqot usullari to'g'ri ko'rsatilgan qatorni belgilang.
19. Adabiyotlarni tahlil qilish nazariy tadqiqot usulida qanday ishlar bajariladi?
20. Statistika-matematik metodda tadqiqot ishida qanday ishlar bajariladi?
21. Eksperimental-empirik usullar to'g'ri ko'rsatilgan qatorni belgilang.
22. I.S. Matrusov bo'yicha pedagogik eksperiment deganda qaysi jarayonlar tushuniladi?
23. Pedagogik eksperimentning maqsadi nima?
24. Pedagogik eksperimentlar o'tkazilish vaqtiga ko'ra qanday turlarga bo'linadi?
25. Pedagogik eksperimentlar o'tkazilish o'rganilayotgan hodisani tarkibiga ko'ra qanday turlarga bo'linadi?
26. Pedagogik eksperimentlar tashkil qilinishiga ko'ra qanday turlarga bo'linadi?
27. Oldiga qo'ygan maqsadiga ko'ra pedagogik eksperimentlar qanday turlarga bo'linadi?
28. Umumiy o'rta ta'lim necha bosqichdan iborat?
29. Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standarti o'quvchilarning qanday jihatlarini belgilab beradi?
30. Maktab geografiyasi ta'limi oldiga qo'yilgan vazifalarning bajarilishini nazorat qilish qaysi me'yoriy xujjat vositasida amalga oshiriladi?
31. Geografiya o'qitish metodikasi psixologiya fani bilan qanday bog'langan?
32. Nazariy tadqiqot usullariga qaysi usullar kiradi?
33. Geografiya ta'limi metodikasida qaysi soxalar bo'yicha adabiyotlar to'planadi va taxlil qilingadi?
34. Kuzatish ta'lim metodikasining ilmiy-tadqiqot usullarining qaysi biriga kiradi?
35. 19-asrda O'zbekistonda kimlar qaysi nashrda geografiyaga oid maqolalar e'lon qilganlar?
36. Ta'limning og'zaki usullardan eng ko'p qo'llaniladigan turi qaysi?
37. Keng ko'lamli suhbat qaysi biri?
38. Tabiatdagi o'zgarishlarni kuzatish qanday o'qitish usuliga kiradi?
39. Geografiya ta'limini tashkil etishning eng asosiy shakli qanday?

40. Maktab geografiyasida qanday dars turi ko'p qo'llaniladi?
41. Nazariy bilim nima?
42. Empirik bilim nima?
43. Ko'nikma qanday qilib malakaga aylanadi?
44. «Metod» so'zini ma'nosi nima?
45. Usul va uslubning bir-biridan farqi?
46. Og'zaki bayon nima?
47. Hikoya yuqori sinflarda necha daqiqa davom etishi kerak?
48. Katexizik suhbat nima?
49. O'quvchiga tabiiy geografik, iqtisodiy va ijtimoiy geografiya bo'yicha mustaxkam bilimlar berish qanday maqsad xisoblanadi?
50. O'zbekistonning kelajagi buyuk davlat ekanligini asoslab berish, o'quvchilarda Vatanimiz qudrati va ravnaqidan faxrlanish tuyg'ularini shakllantirish qanday maqsad xisoblanadi?
51. O'quvchilarga kuzatuvchanlik, eslab qolish, tafakkur, tasavvur va nutq qobiliyatlarini rivojlantirishga imkon yaratish qanday maqsad xisoblanadi?
52. Bilim nima?
53. Geografiya bo'yicha 1-chi darslik kim tomonidan yozilgan?
54. «Kitob sur'at al-arz» asarini muallifi kim?
55. Geografiya ta'lim metodikasi qaysi fanlari bilan aloqador?
56. «Pedagogik texnologiya - o'qituvchi maxoratiga bog'liq bo'lmagan xolda pedagogik muvaffaqiyatni kafolatlay oladigan, o'quvchi shaxsini shakllantirish jarayonini loyixasidir», deb tarif bergan olimning nomini ko'rsating?
57. Ta'lim shakllarini qulaylashtirish maqsadida texnik vositalar, inson salohiyati hamda ularning o'zaro ta'sirini inobatga olib, o'qitish va bilim o'zlashtirishning barcha jarayonlarini belgilash, yaratish va qo'llashning tizimli metodidir – kimning ta'rifi?
58. Ta'limda proeksion uskunalar va slaydlarni qo'llash qaysi didaktik tamoyilda o'z ifodasini topgan?
59. Interfaol ma'nosini anglatadi. Nuqtalar o'rnida qoldirilgan so'zni toping.
60. «Pedagogik mahorat» tushunchasi qaysi javobda to'g'ri berilgan?
61. Geografiya ta'limida bilim olishning asosiy manbalariga ko'ra qanday o'qitish metodlari sinflashtiriladi?
62. Didaktik maqsadlariga ko'ra o'qitish metodlari qanday sinflashtiriladi?
63. Fikrlash faoliyati va bilim olish faolligi xususiyati bo'yicha o'qitish metodlari qanday sinflashtiriladi?
64. S.T. SHapovalenko barcha o'qitish usullarni qanday guruhga bo'ladi?
65. O'qituvchining kommunikativ qobiliyati qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan?
66. Qaysi texnologiyalarda o'quvchilarda aqliy faoliyat usullarini shakllantirishga asosiy e'tibor qaratiladi?
67. Ta'limning rivojlantiruvchi maqsadlarini belgilang
68. Ta'lim markaziga o'quvchi (talaba) qo'yiladigan asosiy tamoyilini ko'rsating?
69. Ko'rgazmalilik qaysi didaktik tamoyilda o'z ifodasini topgan?
70. An'anaviy ta'limning asosiy kamchiligini ko'rsating
71. O'qituvchi va talaba faoliyati hamda unga taqsimlangan vaqt me'yorini har bir bosqich bo'yicha to'g'ri belgilash nima uchun xizmat qiladi?
72. XVII asrda YAn Amos Komenskiy, ta'lim jarayonining shunday mexanizmi ustida izlanishlar olib bordiki, bunda uning fikricha «vaqt, narsalar, usul» shunday taqsimlanishi kerakki, to'g'ri tuzilmaga keltirilgan va to'g'ri qo'llanilgan sharoitda u kutilgan natijani berishi kerak. Bunday mexanizmi YA.A. Komenskiy nima deb nomladi?
73. Ishlab chiqarishni rejalashtirish, eshitish va ko'rish vositalarini ishlatish va ular sifatini baholash, shu vositalarni qo'llab o'quv jarayonini boshqarish dasturlari kiritildi, bu jarayon «.....» deb nomlandi. Nuqtalar o'rniga kerakli tushunchani qo'ying.
74. Maslahatli ma'ruzada –kabi vazifalar amalga oshiriladi. Nuqtalar o'rnini

to'ldirish.

75. ... - pedagogik jarayondan ko'zlangan natijaga erishishning shaxs imkoniyatlari va o'qituvchining innovatsion tayyorgarligidan kelib chiqib tuzilgan o'quv-tarbiya jarayonining loyihasidir. Nuqtalar o'rni kerakli so'zlarni qo'ying.

76. Bu mavjud sharoit va o'rnatilgan vaqtda belgilangan ta'limiy maqsad va ko'zlanayotgan natijalarga kafolatli erishishni vositali ta'minlovchi, muloqot, axborot, boshqaruv va o'qitishning eng qulay yo'l va vositalarining tartibli yig'indisi, ta'limiy jarayon sub'ektlarining hamkoriy harakatlari, haqiqiy jarayon tartibi bu ...?

77. O'z oldiga ta'lim shakllarini maqbullashtirish vazifasini qo'yuvchi, texnik va insoniy manbalarni (resurslarni) va ularning o'zaro harakatini hisobga olgan holda ta'lim berish va bilimlarni o'zlashtirish jarayonlarini aniqlash va qo'llashni yaratuvchi tizimli usuli (YUNESKO) - ...?

78. ... - texnologiyalashtirishning asosiy omili hisoblanib, pedagogik texnologiyani loyihalashtirish, o'quv jarayonini tuzish hamda tashkillashtirish shundan boshlanadi. Nuqtalar o'rni kerakli tushunchani qo'ying.

79. Ta'lim beruvchini ta'lim oluvchilar bilan qaytar aloqasini, ular tomonidan o'quv materialini o'zlashtirish darajasi to'g'risidagi haqqoniy ma'lumotni olish, shuningdek kamchilik va oraliqlarni aniqlashni nima ta'minlaydi?

80. Belgilangan ta'lim berish maqsadiga erishish bo'yicha ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchilar o'zaro faoliyatini tartibli tashkil etish yo'li nima deb nomlanadi?

81. Bilimlarni o'zlashtirish va o'quv faoliyatiga darajali yondashuv asosida ta'lim maqsadlari quyidagilardan iborat?

82. Ta'lim maqsadi: ... to'g'risida bilimlarni shakllantirish, nazariy bilimni o'xshashlik bo'yicha qo'llash, harakatlarni tartib bo'yicha bajarish malakalarini shakllantirish, (rivojlantirish, mustahkamlash) ?

83. Ta'lim maqsadi: ... muammoni mustaqil ajratish va echish qobiliyati, tadqiqotchilik va izlanuvchanlik faoliyatiga tayyorgarlik, notanish holatlarda harakat qilish qobiliyatini shakllantirish (rivojlantirish).

84. Ma'lumotlarni tarkiblashtirish va tarkibiy bo'lib chiqish, o'rganilayotgan tushunchalar (vokea va xodisalar, mavzular) o'rtasidagi aloqa va o'zaro bog'liklikni o'rnatish usul va vositalari?

85. Ma'lumotlarni tahlil qilish, solishtirish va taqqoslash usul va vositalari?

86. "Keys-stadi" so'zi ingliz tilidan olinganda qanday ma'noni bildiradi?

87. Ta'lim beruvchini ta'lim oluvchilar bilan faol suhbatga kirishishiga yo'naltirilgan, nazariy bilimlarni amaliy faoliyatda amalga oshirish uchun sharoitni ta'minlovchi, mashg'ulotni o'qitish shakli?

88. Ta'lim vositalari deb nimaga aytiladi?

89. Grafikli organayzerlar nima?

90. T-jadvali, Venn diagrammasi nima uchun ishlatiladi?

91. Klaster so'zining ma'nosi?

92. Axborot xaritasini tuzish yo'li - barcha tuzilmaning mohiyatini markazlashtirish va aniqlash uchun qandaydir biror asosiy omil atrofida g'oyalarni yig'ish vositasi qanday nomlanadi?

93. 2 va 3 jihatlarini hamda umumiy tomonlarini solishtirish, taqqoslash yoki qarama-qarshi qo'yish uchun qo'llaniladigan vosita -?

94. Ma'ruzada ko'rilyotgan materiallar ochiq holda va qisqa sharhlanadi, ma'lumot mazmunini ta'limning texnikaviy vositalari yoki audio texnikalar yordamida yoritib beriladi?

95. O'quv-uslubiy materiallarni belgilang.

96. Ta'limning texnik vositalarini belgilang.

97. Yordamchi ta'lim vositalarini belgilang.

98. Ommaviy, jamoaviy, guruhlarda va yakka tartibda ishlash ta'lim berish texnologiyasining qaysi elementiga kiradi ?

99. Doska-bloknot, videofil'mlar, grafo proektor, grafik, diagramma, model, mulyajlar ta'lim berish texnologiyasining qaysi elementiga kiradi?

100. Geografiya ta'limining tashkil etish shakllari to'g'ri ko'rsatilgan qatorni belgilang

GIDROLOGIYA VA IQLIMSHUNOSLIK fani

1. Iqlim hosil qiluvchi omil to'g'ri yozilgan qatorni aniqlang.

2. Daryo suvining o'rtacha loyqaligi qaysi formula orqali aniqlanadi?

3. Kimning Nil daryosi havzasi chizmasi "Ma'mun dunyo atlasiga" kiritilgan?

4. Issiq iqlim mintaqalari qatorini toping.

5. Karst relyefi nima ta'sirida hosil bo'ladi?

6. Ko'hitang, Sheroboddaryo, Yovonsuv daryolari havzalarida va Kopetdog' tog'oldi hududida qanday ko'llar ko'p uchraydi?

7. Kontinental iqlimning asosiy xususiyati nima?

8. Krater - bu...

9. Hududiy jihatdan quruqlik qirg'oqlari bilan chegaralanmagan, faqatgina undagi tarqalgan o'simlikning akvatoriyadagi arealiga qaraab maydoni belgilangan dengiz qaysi?

10. Qaysi qobiqni "Ob-havo fabrikasi" deb atashadi?

11. Atmosferaning qaysi qobiqlari, ba'zan, yaxlitlanib "Ionosfera" deb ham ataladi?

12. Afrika ichki suvlarining havzalar bo'yicha taqsimlanishini aniqlang (O'rta dengiz alohida havza sifatida berilgan).

13. Barik maksimumlar qanday hududlar?

14. Quyosh nurini 100% deb olsak shuning qancha foizi bulutlarga urilib qaytadi?

15. Quyosh nurini ko'proq yutub, kamroq qaytaradigan jism qaysi javobda to'g'ri berilgan?

16. Quyosh radiatsiyasining Yer yuzasida taqsimlanishi nimaga bog'liq?

17. Quyidagi ko'llardan qaysi birlari tektonik ko'llar hisoblanadi?

18. Quyidagi qaysi iqlim mintaqasida yil bo'yi bir xil havo massasi hukmron bo'ladi?

19. Quyidagi obyektlardan shimoliy kenglik va g'arbiy uzunlikda joylashganligini toping.

20. Quyidagi okean botiqlaridan eng chuquri qaysi?

21. Quyidagi oqibatlardan qaysi biri Yerning sharsimonligi bilan bog'liq?

22. Quyidagi oqimlardan qaysi birida suvning harorati boshqalariga qaraganda yuqori temperaturaga ega?

23. Quyidagi fanlardan qaysilari tabiiy geografik fanlar guruhiga kiradi?

24. Quyidagilardan eonlarni belgilang.

25. Quruqlik va dengiz o'rtasida mavsumiy esadigan shamollarni qanday shamollar deyiladi?

26. Quruqlik yer yuzasining necha foizini tashkil etadi?

27. Landshaftlar inson ta'sirida o'zgarishiga qarab qanday turlarga bo'linadi.

28. Landshaftlar qanday hududiy qismlardan tuzilgan?

29. Quyidagilar ichidan Atlantika okeaniga tegishli dengizlarni aniqlang.

30. Mariana botig'i qaysi okeanda joylashgan?

31. Noyob arxitektura yodgorligi "Nilometr" qaysi shahar yaqinida saqlanib qolgan?

32. Gidrologiyaning rivojlanish tarixida XVII asr oxirida kimlar amalga oshirgan ishlar katta ahamiyatga ega bo'ldi?

33. Atmosfera - okean - quruqlik - kriosfera tizimi meteorologik tashkil etuvchilarining uzoq vaqt davomida o'tuvchi holatlari rejimi nima deb tushiniladi?

34. O'rta Osiyo tabiiy geografik o'lkasini V.L.Shuls va R.Mashronovlar nechta oqim oblastiga bo'lgan?

35. Mezopauza qaysi qatlamlar orasida joylashgan?

36. Turli ob-havo rejimlariga bog'liq ravishda havo massalarining takrorlanuvchanligini o'rganuvchi fan qaysi?

37. Geologik va tarixiy o'tmishdagi iqlimlar to'g'risidagi fan qaysi?

38. Mo'tadil iqlim mintaqasi nechchiga bo'linadi?

39. Quyidagi hududlardan qaysi birida yillik yog'in miqdori 10000 mm dan ko'p emas?

40. Okean suvlari necha yilda bir marta to'liq aylanib, yangilanib turadi?

41. Okean ustida tarkib topgan havo massalari qanday nomlanadi?

42. Organizmlar nimalarga eng ko'p ta'sir etgan?
43. 0,35 – 0,80g/sm³ oraliqlarda nima o'zgaradi?
44. 0,50 – 0,75 metr chuqurlikdagi eng yuqori harorat qanday ataladi?
45. A.I.Voeikov daryolarning qanday tasnifini taklif etgan?
46. Agar zichlik 0,90 g/sm³ gacha ortsa qanday ataladi?
47. Amudaryo kimning tasnifi bo'yicha I tip – muzlik-qor suvlari hisobiga to'yinuvchi tipga kiradi?
48. Amudaryo, Sirdaryo, Ili, Kura, Volga, Ural kabi daryolar qanday tipga mansub?
49. Amur, Ob, Lena, Yenisey, Amazonka, Missisipi, Kongo, Xuanxe bular qanday daryolar?
50. Anionlar kanday zaryadlangan bo'ladi?
51. Asosan muzlik suvlari hisobiga to'yinadigan daryolarda to'linsuv davri qachon kuzatiladi?
52. Asosiy kationlarni ko'rsating.
53. Atmosfera yog'inlari hisobiga hosil bo'lgan yer osti va yer usti suvlaridan to'yinib, tabiiy o'zanda oquvchi suv massalariga bu ta'rif qaysi obyektga tegishli?
54. B.B.Bogoslovskiy qanday ko'llarning qanday tasnifini taklif etgan?
55. "Uch qismdan iborat gidrologiya" kitobi kimga tegishli?
56. Birinchi marta gidrologiya kursi 1914-yilda kim tomonidan o'qildi?
57. Bir xil haroratni ifodalovchi chiziq qanday ataladi?
58. Bo'shliqlarga havo bilan kirib qolgan suv bug'larining kondensatsiyalari shi natijasida yer osti suvlari paydo bo'lishi qanday nazariya hisoblanadi?
59. Daryoning egri-bugri bo'lib, ilonizi sifatida oqimi nima deyiladi?
60. Bosh daryo va uning irmoqlari nimani hosil qiladi?
61. Buyuk alloma Ahmad al-Farg'oniyning gidrologiya fani rivojiga qo'shgan hissasi qaysi mamlakat nomi bilan bog'liq?
62. Daryo – bu...
63. Daryo havzasi maydonining balandlik zonalarini bo'yicha taqsimlanishini ifodalovchi grafik qanday ataladi?
64. Daryo havzasida namlikning to'planishi va sarf bo'lishi davrlarini to'la o'z ichiga olgan yillik oraliq qanday ataladi?
65. Daryo havzasidagi muzlik uning oqimiga ta'sir ko'rsatishi qanday?
66. Daryo havzasining 1 km² yuzasidan yil davomida yuviladigan oqiziqqlar miqdori qanday aytiladi?
67. Daryo havzasining gipsografik egri chizig'i nimani ifodalaydi?
68. Daryo havzasining iqlim sharoitini belgilovchi asosiy omillarni toping.
69. Daryo havzasining ta'rifini toping.
70. Daryo oqimining yillararo o'zgaruvchanligini nimaning ifodasi?
71. Daryo oqiziqqlarining cho'kib, yotqiziqqlar hosil qilishiga nima deb yuritiladi?
72. Daryo sistemasi nima?
73. Daryo sistemasi suv yig'adigan maydon nima deb ataladi?
74. Daryo uzunligi bo'yicha qanday qismlarga bo'linadi?
75. Daryo uzunligi bo'yicha suv yuzasidagi eng katta tezliklarni tutashtiradigan chiziq qanday ataladi?
76. Daryo va soylar suvidan to'la va samarali foydalanish uchun nima quriladi?
77. Daryoda kam suvli va ko'p suvli davrlarni qamrab olgan to'liq sikl uchun aniqlangan o'rtacha arifmetik qiymat bu ta'rif nimaga tegishli?
78. Daryoda suvning ko'payishi har yili deyarli bir xil mavsumda takrorlanadigan va uzoq vaqt (2-6 oy) davom etadigan davr qanday ataladi?
79. Daryodagi loyqa oqiziqqlar miqdori nima asosida baholanadi?
80. Daryolar buriqlan joyda suv yuzasining ko'ndalang qirgimi nima uchun gorizontal bo'lmaydi?
81. Daryolar suv rejimining asosiy elementlarini toping.

82. Daryolar suv rejimining yillik o'zgarishi qanday davrlarga ajratiladi?
83. Daryolar, ko'llar, suv omborlari, muzliklar, qor qoplam, botqoqliklarni qaysi fan o'rganadi?
84. Daryolarda suv sathi qanday maqsadda o'lchanadi?
85. Kimning asarlaridagi gidrologik ma'lumotlarni ikki guruhga ajratish mumkin?
86. Mahmud Koshg'ariyning «Devonu-lug'otit turk» asarida qancha miqdordagi gidrologiya atamalar mavjud?
87. Daryolarning iqlimiy tasnifini kim taklif etgan?
88. Daryolarning qaysi tasnifida 4 ta guruhga ajratiladi?
89. Daryolarning, suv rejimi davrlariga ko'ra, qanday tasniflarini bilasiz?
90. Daryoning ko'ndalang qirgimidan vaqt birligi ichida oqib o'tadigan suv miqdori nima?
91. Daryoning ko'ndalang qirgimidan vaqt birligida oqib o'tadigan loyqa oqiziqqlar miqdori qanday nomlanadi?
92. Daryoning suv to'plash maydoni deb...
93. Digidrol qanday ifodalanadi?
94. Dreyf oqimlar qanday hosil bo'ladi?
95. Geografik o'rni, iqlimi, relyefi, geologik tuzilishi, o'simlik va tuproq qoplam nimaning tabiiy-geografik xarakteristikalarini hisoblanadi?
96. Gidravlik radius qanday aniqlanadi?
97. Gidrol qanday ifodalanadi?
98. Qaysi usulda suv obyektlarining gidrologik rejimi elementlarini ko'p yillar davomida kunning ma'lum belgilangan soatlarida muntazam ravishda kuzatib boriladi?
99. Muzlikning to'yinish oblasti bilan ablyatsiya-sarflanish oblastidagi chegara bu mohiyat nimaga tegishli?
100. Suv sarfini aniqlash formulasini toping.

SHAHARLAR GEOGRAFIYASI VA GEOURBANISTIKA ASOSLARI fani

1. Eramizdan avvalgi 2- ming yilliklarda shakllangan kabi qadimgi shaharlar ham muayyan planlar asosida qurilgan.
2. "Shahar" forscha so'z bo'lib,(rus tilida.....) ogorodit, ya'ni o'rab olmoq) ma'nosini anglatadi.
3. Rekreatsiya va turizm asosida.....
4. Aglomeratsiya" lotincha so'z bo'lib,ma'nosini bildiradi.
5. "aglomeratsiya" tushunchasi dastavval nemis oliminazariyasida qo'llanilgan.
6. Muayyan hudud (mamlakat, rayon)da shahar aholi manzilgohlarini o'zaro mutanosib, oqilona joylashtirishga oid- iqtisodiy geografik tadqiqotlar rivojlana boshladi.
7. Shahar-tarixan tarkib topganmanzilgohidir.
8. Ilm-fan asosida.....
9. Shahar aglomeratsiyalari rus-sovet adabiyotlarida 1910-20 yillardan A. Kruber, M. Dikanskiy, V. Semyonov – Tyan - Shanskiy tomonidan o'rganila boshlandi va turli nomlar bilan ataldi
10. Joyni tabiiy va iqtisodiy geografik xususiyatlaridan kelib chiqqan holda aglomeratsiyalar turlicha xududiy qiyofalar-kabi konfiguratsiyaga ega bo'ladi.
11. 1850-yilda yaratilgan nazariyasiga ko'ra, yirik shahardan atrofga tarqaluvchi bosh transport yo'llariga ikkinchi darajali transport tarmoqlari kelib tutashadi.
12. Hozirda12 ming, da 2,5 ming,da 200 kishi,da 7 ming,da 5 ming kishi bo'lgan aholi manzilgohi shahar deb yuritiladi.
13. Aglomeratsiya to'laqonli shakllanishi uchun bosh shahar..... bo'lishi talab etiladi.
14. Aglomeratsiya chegarasi ko'pinchaba'zan esakm li radiuslarga ham teng bo'lishi mumkin.

15. 1850-70 йилларда gidrografik tarmoqlarning Rossiya shaharlari taraqqiyotidagi rolini o'rganib, 200 yillik tarixini tadqiq etgan.
16. BMT tadqiqotlarida xalqaro miqyosda aholi sonidan, milliy miqyosda esadan kam bo'lmagan aholi manzilgohini shahar deb hisoblash qabul qilingan.
17. Shahar aglomeratsiyalari turli yerlarda turli tabiiy va iqtisodiy geografik omillar va sharoitlar ta'sirida tarkib topgani uchun jahon tajribasida ularni ajratishda yagona mezon qabul qilinmagan, masalan, AQSHda ular "yadro"sining aholisi..... kishi, Kanadada esakishi bo'lishi talab etiladi.
18. MDHdagi ko'pchilik aglomeratsiyalarni ajratishda G.M.Lappo metodikasidan foydalangan holda, markaziy shahar aholi sonidan, yo'ldosh shaharlar sonidan kam bo'lmashligi talab etiladi.
19. 1910-yilda Rossiyada "Rossiyaning Yevropa qismidagi shahar va qishloq" ("Город и деревня Европейской России") asarini chop etadi.
20. Shahar-davlatlar
21. Buxoro shahri aholisi 2016 yil.....
22. Yo'ldosh shaharlar, odatda,bo'lib, sanoat markazi, kurort, ilmiy markaz, tuman markazi, agrosanoat markazi kabi ayrim funksiyalarni bajarib beradi
23. Yirik shahar va shaharchalar hududi o'zaro tutashib, qo'shilib ketsa, u holda yaxlit — ulkan shahar vujudga keladiki, ularnideyishadi
24. 1933-yilda nemis olimining "Janubiy Germaniyada markaziy o'rinlar" kitobining nashr etilishi (keyinchalik "Markaziy o'rinlar" nazariyasi bilan mashhur bo'lgan) shaharlar geografiyasi fanining vujudga kelishida muhim asos bo'ldi
25. 1972 yildan buyon eng kamidaaholiga ega bo'lgan (ungachadan kam bo'lmashligi lozim edi) hamda ular aholisiningqishloq xo'jaligi bilan bog'liq bo'lmagan sohalarida band bo'lgan aholi manzilgohi shahar deb yuritiladi
26. Jizzax shahri aholisi 2000 Yil.....
27. Konurbatsiya terminini ingliz olimiyilda fanga kiritgan
28. Dunyodagi eng yirik konurbatsiyashaharlari tashkil etadi.
29. E.Barjes shaharlarning hududiy tarkibida modelni, X.Xoyt esamodelini, C.Garris, E.Ulmanmodelni yaratishdi.
30. Respublikaga bo'ysunuvchi shaharlarga aholi sonidan ortiq bo'lgan yirik ma'muriy, iqtisodiy, madaniy markazlar kiradi
31. Marg'ilon shahri aholisi 2016 yil.....
32. Hozirgi kunda yer sharidagi eng yirik aglomeratsiyaaglomeratsiyasi bo'lib, undamln. dan ortiq aholi yashaydi.
33. Aholi soniga ko'ra ikkinchi, uchinchi, to'rtinchi o'rinlarniva boshqa aglomeratsiyalar egallaydi.
34. B.Rodoman (1970 y.)shaharlarni joylashtirishda modelini yaratadi
35. Respublikaga bo'ysunuvchi shaharlar O'zbekistonda....., Qozog'istondagishaharlari shular jumlasidandir
36. Navoiy shahri aholisi 2016 yil.....
37. 1950 yilda dunyo aholisiningshaharlarda yashagan
38. 1960 yilda dunyo aholisiningshaharlarda yashagan
39. Sobiq Ittifoq davrida dastlab shaharlarni geografik o'rganishgaasos soldi
40. Viloyatga bo'ysunuvchi shaharlar —aholi sonidan kam bo'lmagan, muhim sanoat ahamiyatiga ega bo'lgan, iqtisodiy va madaniy markazlardir
41. Namangan shahri aholisi 2016 yil.....
42. Rivojlanayotgan mamlakatlardagi va boshqalarda «urbanistik portlash» yuz bermoqda: ish topish maqsadida ko'plab aholi poytaxt shaharlarga ko'chib kelib, shaharga demografik bosim kuchaymoqda.
43. Tokaydo megalopolisida mamlakat aholisining deyarli foizi to'plangan bo'lib, bu yerda mamlakat umumiy sanoat mahsulotining qismi ishlab chiqariladi.

44. 1960-70-yillarda MDH davlatlarida rivojlanishi asosida shaharlashish jarayoni avj oldi
45. Ko'pgina xorijiy mamlakatlarda shahar o'z ma'muriy hududiy chegaralari doirasidadeb ataladi.
46. Nukus shahri aholisi 2016 yil.....
47.so'zi ikki yoki undan ortiq shahar aglomeratsiyalarining qo'shilib ketishini anglatga, termini esa hozirgi vaqtda BMT tasnifiga ko'ra aholi soni 8 mln.dan ortgan shahar uchun qo'llanilmoqda.
48. Dastlabki shaharlar mil. av. 3—1ming yilliklardasohillarida vujudga kelgan
49. O'zbekistondagi dastlabki geourbanistik tadqiqotlar ikkinchi yarmiga to'g'ri keladi
50. Qazilma boyliklarni o'zlashtirish asosida shakllangan shaharlarni ilmiy adabiyotlardadeb ham yuritiladi
51. Olmaliq shahri aholisi 2016 yil.....
52. 1970 yilda dunyo aholisiningshaharlarda yashagan
53. 1980 yilda dunyo aholisiningshaharlarda yashagan
54. N.Smirnov tomonidan 1962-yildanomli asarning yaratildi
55. Qadimda shaharlarnegizida paydo bo'lgan
56. Samarqand shahri aholisi 2016 yil.....
57. 1990 yilda dunyo aholisiningshaharlarda yashagan
58. 2000 yilda dunyo aholisiningshaharlarda yashagan
59. Resurs shaharlar, odatda, o'z atrofi,bilan kam bog'langan bo'ladi
60. Termiz shahri aholisi 2016 yil.....
61. Shahar aholisining salmog'i rivojlangan mamlakatlarda ancha yuqori (2000 yilda AQSH, Buyuk Britaniya, Yaponiya, Shvetsiyada va GermaniyadaRossiyada bo'lgan).
62. 2000 yilda shahar aholisining salmog'i Afg'oniston va Efiopiyadani, Miye va Turkiyadani tashkil etdi
63. Qadimgi shaharlar..... asrigacha
64. Jahon miqyosida shaharlarning tez ko'payishi va jadal rivojlanishiga ta'sir etadigan muhim omil-.....
65. Toshkent shahri aholisi 2016 yil.....
66. 1900 yilda dunyo bo'yicha millioner shaharlar soni..... bo'lgan bo'lsa, 21-asrga kelib bu ko'rsatkich dan oshdi.
67. Dunyoda aholisi 10 mln.dan ortiq yirik shaharlarmavjud
68. Qadimgi kabi davlatlarda eramizdan avvalgi 4-3 ming yilliklarda shaharlar bo'lgan.
69. 1780- yillarda ro'y bergan sanoat inqilobi natijasidavujudga kela boshladi.
70. Urganch shahri aholisi 2016 yil.....
71. Birinchi nemis bog'dorchilik shahri, Hellerau, Drezdenning chekkasida, yilda tashkil etilgan
72. Yangi urbanizm AQSHda-yillarning oxirlarida boshlangan shaharsozlikdagi harakat edi
73.eng qadimgi shaharlardan hisoblanadi
74. Ayrim shaharlar sof sanoatga ixtisoslashgan bo'ladi: va h.k.
75. Farg'ona shahri aholisi 2016 yil.....
76. 1800-yilda Yer shari aholisiningfoizi, 1900-yildafoizi shaharlarda yashagan bo'lsa, XXI-asrga kelib bu ko'rsatkich ...foizdan ortib ketdi
77. 1800-1850 йиллар орасида шахар аҳолиси 50 млн.га, кейинги асрнинг дастлабки 50 йили ичида млн.га кўпайган бўлса, сўнгги 50 йил давомида эса бу кўрсаткич ...млрд.дан ортиқни ташкил этди

78.yilliklarga Shumer shahar-davlatlarida savdo belgilari bo'lgan.
79. Shaharlarning ajralmas tarkibiy qismidan birihisoblanadi
80. Chirchiq shahri aholisi 2016 yil.....
81., ya'ni shaharlarning shahar atrofida o'sishi
82. 1994-2025-yillarda Osiyo 1.5 mlrd shahar aholiga ega bo'lishi kutiladi. Yoki bu Yevropaning har bir yangi shahar fuqarosiga Osiyolik shahar fuqarosi to'g'ri kelishini bildiradi
83. Harappa sivilizatsiyasi bosqinchilar tomonidanbuzib tashlangan.
84. N.N.Baranskiy shaharlar yo'llar bilan birga hududning asosi.....tashkil etadi, deb hisoblaydi.
85. Qarshi shahri aholisi 2008 yil.....
86. Lotin Amerika va Karib havzasida ham umumiy urbanizatsiya darajasi keskin ko'tarilib, 1970-yilda 163 mln. Aholi shaharlarda yashagan bo'lsa, 1994-yilga kelib,mln.ga yetdi.
87. O'rta Osiyo va O'zbekistondagi urbanizatsiya xususiyatga ega.
88. Mesopotamiya shaharlari mavjud bo'lgan
89.-geografik o'rin shaharning bevosita o'mashgan joyi, uning eng yaqin atrofi
90. 2009 yil respublikamizdagi aholi soni ko'p va kelgusida shahar maqomini olish imkoniyatlari katta bo'lganqishloqlarga shaharcha maqomi berildi
91. Rayon planirovkasi ilk marta 1919 yildavujudga keldi.
92. Shaharlar qurilishi nazariyasi va amaliyoti bilan(me'morlikning bir yo'nalishi) shug'ullanadi.
93. O'rta asr shaharlari (.....-asrlar)
94.— geografik o'rni esa shaharning nisbatan kengroq va kattaroq hududdagi mavqeidir;
95. O'zbekistonda birinchi va ikkinchi guruh shaharlargakiradi.
96. Shaharsozlikning asoslari qadimgi kabi mamlakatlarda ilk shaharlar vujudga kelishi bilan shakllana boshlagan.
97. O'zbekistonda urbanizatsiya darajasining o'zgarishi 2016 yil
98.shaharlari O'rta asrlarning yirik shaharlariga aylangan
99.— geografik o'rin o'rganilayotgan shaharning yanada ulkanroq hududdagi holatini anglatadi.
100. O'zbekistonda uchinchi tip shaharlariga asosankabi shaharlar mansub.
101. Andijonda urbanizatsiya darajasining o'zgarishi 2016 yil
102. 1992 yilga kelib respublika geourbanistikasida o'ziga xos vaziyat yuz berdi. Mazkur yilda turli mintaqalarda 17 ta shaharchalar vujudga keldi. Ular,
103. Ishlab chiqarish shaharlari (..... asrning birinchi yarmi).
104. Pripyat shahri, Angara daryosi irmog'i Kova rayonidagi (Chertova kladbishe) Xalmer-YU (o'liklar vodiysi) Gankejima
105. O'zbekistonda to'rtinchi guruhga ga o'xshashlarni kiritish mumkin
106. 1992 yilga kelib sust urbanizatsiyalashgan Surxondaryoda shaharlar to'ri birdaniga 5 ta (.....)ga kengaydi
107. 1992 yilga Xorazm viloyatidagikabi shaharlar, shaharchalar qatoriga tushib qoldi.
108. Dunyodagi eng birinchi sanoat shahri-Buyuk Britaniyadagi sanoat inqilobi ro'y berganshahri hisoblanadi.
109. Shaharlar kelib chiqishiga qarab,vashahar bo'lishi mumkin
110.-transport shaharlari
111. 1994 yilga kelib Samarqand viloyatidagi 1995 yilda esa Buxoro viloyatidagituman markazlari sifatida shahar maqomiga ega bo'ldi.
112. 2004 yilda qadimiyNavoiy shahridan ajratilib shaharcha sifatida ro'yxatga olindi.
113. 1800-yilgachao'zining 900 000 aholisi bilan dunyoda eng katta shahar bo'lgan.

114. Aslini olganda, yangi shahar deyarli joyda, yaqinda barpo bulgan, arxitektura qurilishi, obodonchiligi bilan ajralib turadi
115.-rekreatsiya shahri.
116. 2015 yil ma'lumotlariga binoan O'zbekiston Respublikasiningfoiz aholisi shahar joylarida istiqomat qiladi
117. Chirchiq daryosining arzon gidroenergiya resurslarini o'zlashtirish natijasida avvalgi Qirg'iz-Quloq, Jaloir, Niyozbek kabi qishloqlarning o'rnida 1934-yildashahri, Toshkent-Barraj temir yo'li (1935 y.) qurilishi munosabati bilan uning bo'yidashaharchasi vujudga keldi
118. 1801-1851-yillardaaholisi 273 % ortib, 71 000 nafardan 256 000 nafarga ko'paydi,da esa shu davrda 75 000 nafardan 338 000 nafarga ortdi (351%).
119. Zamonaviy shaharlar siyosiy markazlar-
120. "Ohangaron" so'zi forscha-tojikcha so'z bo'lib,shahri degan ma'noni bildiradi.

GEOMORFOLOGIYA VA GEOLOGIYA ASOSALARI fani

1. Geologiya so'zi yunoncha qanday ma'noni anglatadi?
2. Geologiya fanining tekshirish obyekti bu.....?
3. Magma o'choqlari asosan qayerda joylashgan?
4. Yer po'stining o'rta qatlami nima deb nomlanadi.?
5. Yer pos'tining okeanlardagi qalinligini belgilang .
6. Mantiya so'zining yunoncha ma'nosini aniqlang.
7. Yer po'stining kimyoviy tarkibidagi eng ko'p tarqalgan elementni (47%) aniqlang .
8. Minerallar kelib chiqish sharoitiga ko'ra nechta yirik guruhga bo'linadi?
9. Moos shkalasi minerallarning qaysi xususiyatlariga ko'ra tuzilgan?
10. Yer po'stida eng ko'p uchraydigan minerallar noto'g'ri berilgan.
11. Magmaning yer yuzasiga chiqishidan hosil bo'lgan tog' jinsini belgilang .
12. Zilzila epitsentri aniqlang.
13. Magmatizm deganda nimani tushunasiz?
14. Qurulikka organizmlar qaysi davrdan boshlab chiqa boshlagan?
15. Kembriy davri qaysi era tarkibida?
16. Yer po'stining tog'lardagi qalinligini belgilang
17. Fanerazoyga taalluqli eralarni ajrating.
18. Geoxronologiya jadvalida (geologik yilnomada) nima aks ettiriladi?
19. Geomorfologiya so'zining lug'aviy ma'nosini aniqlang.
20. Variantlarning qaysi birida rel'efning eng muhim tushuncha ekanligi aks ettirilgan?
21. Katta-kichikligiga ko'ra rel'ef shaklining eng katta turini belgilang.
22. Magmaning tarkibida 65-68 % kremniy oksidi bo'lgan jinslar.
23. Qaysi tog' jinsida paydo bo'lgan rel'ef shakli tez yemirilib ketadi?
24. Rel'ef hosil bo'lishidagi yetakchi endogen kuchlardan birini aniqlang.
25. Vulkan mahsuloti qattiq bo'lsa qanday rel'ef shakli tarkib topadi?
26. Litologiya so'zining ma'nosini belgilang?
27. Hozirgi zamon geomorfologiyasining maqsadi qanday bo'lishi kerak?
28. Geologiya fanida qatlamlarning paydo bo'lishini qiyosiy aniqlash usuli nima deyiladi?
29. «Geosinklinal» so'zini lug'aviy ma'nosini qanday izoxlaysiz?
30. Minerallarning yaltiroqligi deganda nimani tushunasiz?
31. Yer qatlamlari haqidagi asarning muallifi kim?
32. Geologiya faninig asosiy vazifasi.
33. Geologiya atamasini kim va qachon fanga kiritilgan?
34. Stratigrafiya so'zi lotincha qanday ma'noga ega?
35. Yerning geologik tarixida nechta era ajratilgan?
36. Baykal tog' burmalanishi qaysi davlarda vujudga kelgan?
37. Alyuvial jinslar-bu.....

38. Yer po'stida eng ko'p magma xosil bo'ladigan chegara?
39. Yer po'stida eng ko'p uchraydigan minerallar sinfini belgilang?
40. Paleozoy erasida quriqlikdan suvni chekinishi qaysi davrda eng ko'p kuzatilgan?
41. Tog' jinsi ta'rifini aniqlang?
42. Magmaning takibida kremniy oksidini miqdori 45% dan kam bo'lsa.....
43. Metamorfik tog' jinslari deganda nimani tushunasiz?
44. To'rtlamchi davr necha qismga bo'linadi.
45. Yerning ichki tuzilishi qaysi usul bilan aniqlanadi?
46. Magma tarkibida kremniy oksidi ko'p bo'lsa magma qanday ko'rinishda bo'ladi?
47. Magma o'choqlarining paydo bo'lish sabablarini ko'rsating?
48. Geologik yotqiziqlarni xranologik bo'linishi vaqtlar bo'yicha qanday nomlanadi?
49. Metomorfizm jarayoni qanday ko'rinishga ega?
50. Intuziv magmatizmni qanday rel'e shakllarini bilasiz?
51. Magmani takibida eng ko'p uchraydigan birikmalar.
52. Minerallarning fizikaviy xususiyatlari.
53. Yer yuzasidagi xozirgi rel'ef shakllari qaysi tog' burmalanishida xozirgi ko'rinishga ega bo'lgan?
54. Magmaning lug'aviy ma'nosi
55. «Mineralogiya» asarini qaysi vatandoshimiz yozgan?
56. Yerning ichki tuzilishidagi asosiy geosferalarni aniqlang?
57. Tog' jinslarini temperatura va bosim ta'sirida tubdan qayta o'zgarishi.....
58. Akkumulyativ rel'ef shakllarini belgilang.
59. Geologiya fanida stratigrafik usul orqali nimani o'rganiladi?
60. Minerallarning kristal tuzilishini geologiyaning qaysi bo'limi o'rganadi?
61. Yer po'stining moddalarini qanday holatda?
62. Mineral nima?
63. Minerallarning tiniq, yarim tiniq, xira, tiniqmas xillari ularning qaysi xususiyati uchun xos?
64. Minerallarning qattiqlik shkalasiga nechta mineral kiritilgan?
65. Minerallar solishtirma og'irligiga ko'ra
66. $2,9 \text{ g/sm}^3$ dan ortiq bo'lganlari qanday nomlanadi?
67. Batigrafik egri chiziq bu.....
68. Gipsografik egri chiziq.
69. Metamorfik jinslar ta'rifini to'ing.
70. Qattiq tog' jinslarining harorat tahsiri parchalanishi tufayli qanday nurash hosil bo'ladi?
71. Kembriy davrining nomi qaerda kelib chiqqan?
72. Kimyoviy reaksiyalar tufayli hosil bo'lgan nurashga qanday nurash deyiladi?
73. Geomorfologiya faniining ilmiy ma'nosini aniqlang.
74. Variantlarda keltirilgan asosiy rel'ef hosil qiluvchi omillardan yetakchisini belgilang.
75. Variantlardan qaysi birida yer po'stini tashkil etgan tog' jinslari to'g'ri ko'rsatilgan.
76. Mineral deb nimaga aytiladi?
77. «Geosinklinal» so'zini ma'nosini qanday izoxlaysiz?
78. Intiruziv magmatizm nimani anglatadi?
79. Yerning kembirigacha bo'lgan davridagi giosinital oblastlar qaysi?
80. Yerning tashqi qobig'i deganda nimani tushunasiz?
81. Geologiya fanining tekshirish ob'ektini belgilang?
82. Minerallarning kimyoviy tarkibin, fizikaviy xususiyatlarin o'rganuvchi fan?
83. Mineralogiya nimani o'rganadi?
84. Magmatizm necha guruhga bo'linadi?
85. Geologiya 'redmetining boshqa fanlar bilan aloqasi qaysi javobda to'g'ri berilgan?
86. Geosfera so'zining lug'aviy manosi?

87. Geomorfologiya fanining qanday tadqiqot usullarini bilasiz
88. Minerallar kelib chiqish sharoitiga ko'ra nechta yirik guruhga bo'linadi?
89. Umumiy geologiya va mineral to'g'risidagi malumotlar qaysi yozma adabiyotlarda dastlab berilgan?
90. Qaysi tog' jinsida paydo bo'lgan rel'ef shakli tez yemirilib ketadi?

TOPOGRAFIYA VA KARTOGRAFIYA, GIS fani

1. «Topografiya» degan so'z qanday ma'noni bildiradi
2. Direksion burchak nima?
3. Haqiqiy azimut nima?
4. Hozirgi paytda fotosuratlarini kompyuter xotirasiga kiritish qanday amalga oshirilmoqda?
5. Yerning shaklini geoid deb atashni kim taklif etgan?
6. GIS qamrab olgan xududiga qarab qanday turlarga bo'linadi?
7. Interaktiv kartani qanday boshqarish (ko'rish) mumkin?
8. Geodeziyada yer qanday shaklda deb qabul qilingan?
9. Geodezik-topografik ishlarda boshlang'ich yuza qilib qayer olingan?
10. GIS maqsadiga ko'ra qanday turlarga bo'linadi?
11. Muammoli - mavzuli yo'nalishiga ko'ra GIS qanday turlarga bo'linadi?
12. Zamonaviy GISlarni qanday guruhga ajratish mumkin?
13. Shaxsiy uy kompyuterlariga o'rnatilgan GISlarni qaysi guruxga kiritiladi
14. Shaxsiy uy va ma'lumotnomali maqsadlarda foydalaniladigan GIS tizimlari
15. Yerning asosiy satxiy yuzasi qayerdan boshlanadi?
16. Yerning asosiy satxiy yuzasi qanday hosil bo'ladi?
17. Geografik informatsion tizimining vazifasi nimadan iborat?
18. Krasovskiy F.N. va Izotov A.A. lar yer ellipsoidi elementlarini qaysi yili hisoblab chiqqanlar?
19. Krasovskiy F.N. va Izotov A.A. larning ma'lumotlariga ko'ra yer radiusi necha km ga teng qilib olinadi?
20. Geografik informatsion tizimining tuzilishida nima muhim o'rin tutadi
21. Halqaro geodeziya va geofizika jamiyati (1924) qaysi olim hisoblab chiqqan ellipsoidni xalqaro ellipsoid deb qabul qilishni taklif etadi?
22. Nuqtaning geografik koordinatasi deyilganda nima tushuniladi?
23. Geografik kenglik qayerdan boshlab o'lchanadi?
24. Geografik uzoqlik qayerdan boshlab o'lchanadi?
25. GIS - bu geografik ma'lumotlarini saqlash, ularga ishlov berish va natijalarni tasvirlay oladigan apparat-dasturlar vosita va inson faoliyatidan iborat bo'lgan majmuadir. GISga berilgan ushbu ta'rifning muallifi kim?
26. Topografik kartada nuqtaning geografik koordinatalari qanday aniqlanadi?
27. To'g'ri burchakli yassi koordinata sistemasida nuqtalarning bir-biriga nisbatan tutgan o'rni qanday aniqlanadi?
28. Nima sababdan geometriyadagidan farq qilib geodeziyada vertikal chiziq-absissa (X) deb qabul qilingan?
29. Zonal sistemali to'g'ri burchakli koordinata qo'llanilganda Yer shari nechta meridional zonaga bo'linadi?
30. Rastrlar formatni vektorli formatga ko'chirish imkonini beruvchi dastur -
31. Joy plani nima?
32. Joy planining joy rasmidan farqi nimada?
33. Joy planining joy kartasidan farqlari nimada?
34. Planda faqat joydagi tafsilotlar tasvirlansa, u qanday plan deyiladi?
35. Planda joydagi tafsilotlar va joy ryelyefi ham qo'shib tasvirlansa u qanday plan deyiladi?
36. Rastrlar tasvir bu -

37. Rastri tasvir qanday nuqtalardan iborat bo'ladi?
38. Karta nima?
39. Kadastrli kartalar va planlarda nimalar tasvirlanadi?
40. Kartaning joy planidan farqi nimada?
41. Profil nima?
42. Mutlaq balandlik nima?
43. Nisbiy balandlik nima?
44. Shartli balandlik nima?
45. Variantlarning qaysi birida masshtabga to'g'ri ta'rif berilgan?
46. Topografik planlar asosan qaysi masshtablarda tuziladi?
47. Topografik kartalar qaysi masshtablarda tuziladi?
48. Obzor topografik kartalar qaysi masshtablarda tuziladi?
49. Obzor kartalar qaysi masshtablarda tuziladi?
50. Kartalar masshtabiga ko'ra qaysi guruhlariga bo'linadi?

LANDSHAFTSHUNOSLIK fani

1. Qaysi olim - geografik qobiq keng ma'noda, rel'ef, geografik tog' jinslari va yotqizilari, iqlim, suvlar, tuproq qatlami va organik dunyoning majmuasidan iboratdir deb yozadi.
2. - tabiiy geografiyaning bo'limi, turli darajadagi murakkab tabiat va tabiiy-antropogen geosistemani o'rganadi.
3. Qaysi olim - landshaft sferasiga quruqlik, okean va muz qatlamlari bilan qoplovchi landshaft komplekslarining o'zaro o'xshashliklari deb ta'rif bergan.
4. S.V.Kalesnik birinchi bo'lib "Geografik qobiq" atamasini ishlatgan bo'lsa, keyinchalik nechinch yillarda sinonim sifatida "landshaft qobig'i" atamasidan foydalana boshladi?
5. Landshaftning qismlari hisoblangan tipologik birliklar -?
6. Landshaftlarning litosferadagi quyi chegarasi juda keskin bo'lmasdan kerak degan olimni aniqlang.
7. Tabiiy geografik okrug yoki landshaftga mos keluvchi maydoni 7 ming km kvadrat bo'lib, qalinligi 2 kmga teng keladigan tabiiy geografik kompleks qaysi variantda berilgan?
8. Tabiiy geografik komplekslarning taksonomik ierarxiyasini to'g'ri ketma-ketlikda joylang. 1.Materik 4.O'lka 5.Zona 6.Provinsiya 7.Kichik provinsiya 3.Okrug 6.Rayon
9. N.G.Suxova (1981) yil ajratgan 4 ta davrning 3-davr nechinch yillarni o'z ichiga oladi?
10. O'zbekistondan birinchi bo'lib landshaft xaritasi qachon nashrdan chiqdi?
11. Landshaftlarning tasniflanishidagi eng kichik birlik nima?
12. Kimyoviy usllarning mexanik, fizik va kimyoviy migratsiya tavsiflanuvchi landshaft?
13. Quyidagilar orasida A.G.Isachenkoning kitobini toping?
14. Turbulend issiqlik almashinishi jarayoni O'zbekiston cho'l hududlarida radiatsiya balansining qanchadan ortiq qismini qamrab oladi.
15. Biogen bosqich taraqqiyoti qaysi eralarni o'z ichiga olgan?
16. Turkiston tog'lariga har yili o'rtacha 575mm yog'in yog'adigan bo'lsa, uning 374mm bug'lanib ketsa qancha oqim hosil bo'ladi?
17. Hozirgi vaqtda eng mukammal ishlangan landshaftlar tasnifining muallifi kim?
18. Kim inson faoliyati ta'sirida o'zgargan landshaftlarni 5 turga ajratgan?
19. Landshaftlarni qishloq xo'jalik uchun baxolash natijasida Farg'ona vodiysida tarqalgan sug'oriladigan bo'z tuproqlar necha ball olgan?
20. Inson faoliyati va uning atrof muxitga ta'siri nechanchi asrdan boshlab jadal va xilma xil tus oladi?
21. Zomin xalq parkining maydoni va uning dengiz satxidan balandligini belgilang.
22. Tabiiy geografik oblastlarning shatoiti bilan boshqalardan farq qiladigan, o'ziga xos tuproq va o'simlik qoplamiga ega bo'lgan yirik qismidir. Quyidagi ta'rif nima haqida?
23. Landshaftlarning morfologik tuzulishini o'rganish uchun qanday qoidaga asoslanish lozim?

24. Landshaftlarning maxsus faoliyati asoslarida nechta tabiiy jarayon yotadi?
25. Landshaft komponentlariga nimalar kiradi? (F.M.Milikov, 1990).
26. "Geografik qobiq" atamasini kim birinchi bo'lib ishlatgan?
27. Tabiiy goeografik komplekslarning ayrim o'lchamlari bo'yicha Materiklarning eng chekke nuqtalari orasida masofani(km) o'lchamini toping?
28. Regional ko'lamdagi tabiiy geografik komplekslarning maydoni qancha bo'lishi kerak?
29. Preobrajenskiy (1988) landshaftlarni asosan nechta davrni tavsiflashga harakat qilgan?
30. V.S.Preobrajenskiy landshaftshunoslikning (1945-65yillardagi) rivojlanishini nima deb nomlagan?
31. O'zbekistonlik yosh geograflar orasida landshaftshunoslik masalalariga bo'lgan qiziqish 1960-1970 yillarda yanada avj oldi Bu vaqtda bir qator yosh hamyurtlarimiz quyidagi qaysi shaharlarga borib aspiranturada tahsil oldilar. 1.Moskva 2.Yekaterinburg 3.Sankt peterburg 4.Kiyev 5.Novosibirsk 6.Vorejen 7.Lvov 8.Qozon 9.Minks
32. Yer landshaft sferasi tushunchasining muallifi kim?
33. Landshaft sferasining yuqori chegarasi havoning yer yuzasiga "ishqalanish" qatlamining ustidan o'tkazish mumkin. Bunday havo qatlamning qalinligi qancha?
34. Quyidagilar orasida harakatchan komponentlarni ko'rsating.
35. O'rta rus balandligining g'arbiy yonbag'ridan oqib o'tuvchi daryolarni ko'rsating.
36. Landshaftda ro'y beradigan o'zaro ta'sir va aloqadorliklarning necha xili mavjud?
37. "... - bu ichki va tashqi kuchlar ta'sirida landshaft holatining o'zgarishi" nuqtalar o'rni to'ldiring.
38. Tabiiy komplekslarning holatlari o'zining davomiyligiga qarab 3 turga bo'linadi. Bulardan qisqacha vaqtlik holatiga misol keltirilgan javobni aniqlang?
39. O'rta muddatli bashorat vaqti miqyosda bashoratning hududiy miqyosga misol keltirilgan variantni belgilang?
40. A.G.Yemelyanov (1982) Tabiiy geografik bashorat qilish metodlarini nechtaga ajratgan?

AHOLI GEOGRAFIYASI VA DEMOGRAFIYA ASOSLARI fani

1. Aholi soni, mehnat resurslarini tahlil qilish, xizmat ko'rsatish, bolalar muassasalarni qurishni rejalashtirish, migratsiyani prognoz qilish maqsadi hisoblanadi:
2. Aholi haqidagi demografik jarayonlarni o'rganishda qanday ma'lumotlardan foydalaniladi
3. Demografiya so'zining lug'aviy ma'nosini toping
4. Demografiya so'zini kim fanga olib kirgan
5. Jahon aholisining "demografik portlash"i qachon yuz berdi
6. Jahonda dastlabki rasmiy aholi ro'yxati qaysi mamlakatda o'tkazilgan
7. Jahon dinlaridan qaysi biriga e'tiqod qiluvchilar soni ko'p
8. Kichik oilalar bu: ...
9. Demografik o'tishning birinchi bosqichi rivojlangan mamlakatlarda qachon kuzatildi
10. O'rta oilalar bu - ...
11. Katta oilalar bu - ...
12. Quyidagilardan qaysi biri ayollarning reproduktiv yoshi deb qabul qilingan
13. Yuqori urbanizatsiya darajasi qaysi davlatlar uchun xos?
14. O'zbekistonda birinchi aholi ro'yxati qachon o'tkazildi?
15. Aholi kamayib borsa, aholi yosh-jins piramidasi qanday ko'rinishda bo'ladi?
16. Tug'ilish, o'lim, nikoh va ajralish bu qanday jarayonlar?
17. Qaysi qit'ada eng ko'p aholi yashaydi?
18. Tug'ilish qanday ko'rsatkich bilan ifodalanadi
19. Demografik siyosat nima?
20. Bir erkakning bir necha ayol bilan nikohi qanday nomlanadi
21. Ko'chib kelgan va ketganlar orasidagi farqqa nima deyiladi
22. Aholining doimiy yoki vaqtinchalik yashash joyini o'zgartirishi nima deyiladi?
23. Migratsiyaga ta'sir qiluvchi eng asosiy omil?

24. Stasionar yosh bu - ...
25. Demografik jarayonlar qanday ifodalanadi
26. Tug'ilish deb nimaga aytiladi?
27. Dastlabki demografik tadqiqotlar olib borilgan shahar qaysi?
28. O'zbekistondagi aholi muammolari bilan shug'ullanuvchi tashkilotlar?
29. Aholining dastlabki ro'yxatga olish qanday maqsadlarda o'tkazilgan
30. Eng qadimgi aholi ro'yxatlari qachon va qayerda o'tkazilgan
31. Demografik o'tishning qaysi bosqichida o'lim eng yuqori darajada bo'ladi?
32. O'zbekistondagi aholi zichligi eng yuqori bo'lgan viloyatni toping
33. Depopulyatsiya nima?
34. BMT konsepsiyasiga ko'ra mehnatga layoqatli bo'lmagan aholi deb nechi yoshdagilarga aytaladi?
35. Respublikamizda dastlabki demografik bashoratlari kimlarning rahbarligida ishlab chiqilgan?
36. Aholining bir joydan ikkinchi joyga ko'chib ma'lum muddat yashab qaytishi ...?
37. O'zbekiston aholisiga xos demografik xususiyatni belgilang
38. Aholi ko'payib borsa, aholi yosh-jins piramidasi qanday ko'rinishda bo'ladi
39. Aholi yosh tarkibi (stasionar, progressiv, regressiv) qaysi olim tomonidan o'rganilgan?
40. Tug'ilishni yuqori darajada bo'lishi va aholi sonining tez ko'payib borishi qanday muammoni keltirib chiqaradi
41. O'lim ko'rsatkichlariga nisbatan tug'ilishning yuqori bo'lishi qanday nomlanadi?
42. O'zbekistonda aholi eng siyrak bo'lgan hududlarni aniqlang?
43. "Migratsiya" so'zi qanday ma'noni bildiradi?
44. Demografik tadqiqotlarning markazida kim turadi?
45. Bolalar (go'daklar) o'limi necha yoshgacha bo'lgan davrni qamrab oladi?
46. 1960 - 1970 yillarda dunyo aholisining juda tez sur'at bilan o'sib borishi ga olib kelgan.
47. Gerontologiya fani nimani o'rganadi?
48. Yevropalik va amerikalik hindu xalqlarining aralashuvidan xosil bo'lgan bola qanday ataladi?
49. Demografik o'tish davri dastavval qaysi qit'adan boshlandi?
50. O'lim darajasiga ta'sir etuvchi omillarni belgilang

GEOEKOLOGIYA VA LANDSHAFTLAR EKOLOGIYASI fani

1. Tabiatdan foydalanishning geografik asoslari fani o'rganish ob'ekti nima?
2. Tabiat nima?
3. Tabiat jamiyat uchun nimalar yaratib bergan?
4. Jamiyat va tabiat o'rtasidagi aloqalar qanday tartibda kechadi?
5. Tabiatda yopiq modda aylanma harakati taxminan qancha muddat davom etgan?
6. Insonning tabiatdan qaramligini deyarli yo'qotgan sanoat ishlab chiqarishi nechanchi asrda vujudga kelgan?
7. Insonning tabiatga ta'sirini nechta guruhga ajratsa bo'ladi?
8. Quyida tabiatga maqsadli ta'sir ko'rsatilish turini ajrat.
9. V.B.Sochava qanday tabiatni qanday tizimlarga ajratgan?
10. Sayyoraviy geotizimlarga nimalar kiradi?
11. A.G.Isachenko eng kuchli o'zgartirilgan landshaftlarni qanday atagan?
12. Qaysi olim Geoeкологиya va landshaft ekologiyasini o'rganuvchi fan nomini (1925 yilda) "qobiq" deb atagan.
13. Qaysi olim birinchi bo'lib o'simlik qoplamining turlari xaritalariga nisbatan "fitotopologik" xaritalar atamasini ishlatgan.
14. Qaysi olimning so'ziga ko'ra, "biogeosenologiya" va "landshaft ekologiyasi" atamaları sinonimdir deb aytgan.

15. Qaysi olimning geotizimlar to'g'risidagi ta'limotini yaratganidan so'ng geografik tadqiqotlarda ushbu ta'limotdan keng foydalana boshlandi.

16. - boshqariluvchan tizimlarning alohida, o'ziga xos sinfi. Yer yuzasidagi komponentlari bir-biri bilan tizimli aloqada bo'lgan hamda ma'lum yaxlitlik sifatida fazo qobiqi va kishilik jamiyati bilan o'zaro ta'sirda bo'ladigan barcha o'lchamdagi makon.

17. Qaysi olimning aniqlashicha: Geograflar ikki bosh tizimning tarkibi va o'zaro ta'sirini o'rganish bilan shug'ullanadi.

18. Qaysi olim "ikkala tizim geoeкологиya hududda tirik organizmning atrof muhit bilan bo'lgan o'zaro aloqasini o'rganadi" deb xulosa chiqaradi.

19. Geotizimlarning ko'lamiga, ya'ni katta-kichikligiga qarab qanday darajalarini ajratadi.

20. - o'zgargan tabiiy muhit - kishilarning xo'jalik faoliyati jarayonida ma'lum bir hudud yoki tegralarda tubdan o'zgargan atrof tabiiy muhit holati.

21. Agrar tegralarda antropogen ta'sirning kuchayishi natijasida yuzaga kelgan salbiy ekologik holatni necha guruhga ajratsak bo'ladi?

22. Tirik organizmlarga ta'sir etuvchi muhitning har qanday bo'laklari qanday omillar deyiladi.

23. Tuproq degradatsiyasining antropogen omillari necha guruhga bo'linadi?

24. Qanday massa - o'simliklarning yashil barglari, ildizlari, moxlar, mikroorganizmlar kabi xarakterli qismlar bilan ifodalanadi?

25. Qanday massa - turli xil massalardan iborat bo'lib, ular asosan qayerda joylashganligi (atmosfera, tuproqda, er osti suvlarida) bilan farqlanadi

26. ... - deb, tabiiy muhit va hududiy ishlab chiqarish majmualarining o'zgarishidagi asosiy yo'nalishlarni ilmiy jihatdan oldindan asoslab berishga aytiladi.

27. ... - tabiiy va ijtimoiy-iqtisodiy muhitning rivojlanishi va o'zgarishi haqida ma'lumotlar to'plash va qayta ishlash jarayonidir.

28. Qanday prognozlar ma'lum bir hududga bog'lanmagan bo'lib, geografik qobiq doirasidagi, butun insoyatga daxldor muammolarga bag'ishlanadi

29. Qanday prognozlar biron mintqa doirasida bir nechta davlatlarga daxldor muammolarning kelajakdagi o'zgarishini oldindan asoslab berishga qaratiladi.

30. ma'lumotni oldindan to'plash va uni qayta ishlashga, shuningdek, prognozlash vazifasi bo'yicha mutaxassislarning fikriga asoslanadi.

31. obyektning oldingi rivojlanishini o'rganish va ushbu rivojlanish naqshlarini uzatishni o'z ichiga olgan usul.

32. - bu aniq natijalarni olishga qaratilgan mantiqiy bog'langan uslubiy, nazariy va uslubiy qoidalar va tavsiyalar, texnologik protseduralar, modellar yig'indisidir.

33. - ma'lum ekologik sharoitda mavjud bo'lgan tabiiy muvozanat, uning dinamik holati, komponentlarini shu vaziyatdagi me'yoriy xususiyatlari, o'zgarish yo'nalishlari, tirik tabiat bilan notirik tabiat o'rtasidagi munosabatni barqarorlik xolati, kishi (inson)larning turg'un tibbiy xolat darajasidan iborat.

34. Qanday vaziyatlarni darajalari: qanoatlanarli, o'rtacha keskin, tang va falokatli bo'lishi mumkin.

35. - tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, atrof-muhitni muhofaza qilish maqsadida ma'lum bir hudud tabiiy sharoitining holatini kuzatish, nazorat qilish va boshqarish tizimidir.

36. - geografiya tizimidagi fanlarda qo'llaniladigan ilmiy tadqiq qilish metodi.

37. - atrof tabiiy muhitning barqaror salbiy o'zgarishlari bilan tavsiflanadigan va odamlar sog'lig'iga tahdid keltiradigan ekologik noxush holat.

38. - insonning atrof tabiiy muhit bilan bo'lgan munosabatini o'rganiladi.

39. Geotizimlar doirasida atrof tabiiy muhitning holatini kuzatish, tahlil qilish, baholash va prognozlashtirishni o'z ichiga oluvchi tizimli tadbirlarni nima deyiladi.

40. - regional geoeкологиk muammolarga nisbatan kichikroq maydonlarni egallab, bir yoki ikki mamlakat hududida joylashgan ma'lum landshaft yoki tabiiy geografik okruglar doirasida yuzaga kelgan muammolardir.

JAHON XO'JALIGI GEOGRAFIYASI fani

1. Yer yuzidagi eng baliqqa boy dengizlar qaysilar?
2. Germaniyaning neftni qayta ishlovchi eng yirik markazlarini belgilang.
3. Qo'riqxonasi eng ko'p mamlakatlarni belgilang.
4. Dunyodagi eng katta sellyuloza-qog'oz kombinati qaysi davlatda joylashgan.
5. Atrof-muhitning ifloslanishida qanday omillar asosiy rol o'ynaydi?
6. Metallurgiya sanoatini esga oling, shu sanoatda ishlatiladigan qaysi metal "qanotli metall" deb nomlanadi?
7. Tabiiy resurslardan yog'ochni tayyorlash va undan qog'oz ishlab chiqarish bo'yicha dunyoda birinchi o'rinda qaysi mamlakat turadi?
8. Dunyo miqyosida qaysi davlat yuqori sur'atlarda rivojlanada YaIM taqsimoti bo'yicha past hisoblanadi?
9. Qaysi mamlakatda korxona egasi ishchini umrining oxirigacha ish bilan ta'minlaydi?
10. Qaysi davlat daryolari ko'pligi bilan ajralib turadi?
11. Jahon turizmining rivojlanishi bo'yicha qaysi qit'a yetakchi hisoblanadi?
12. Azon qatlaminin yuqalashuvi dastlab qaysi hududlarda kuzatilgan?
13. "Tinchlik yo'lida hamkorlik" dasturi qaysi tashkilot tomonidan qabul qilingan?
14. "Podshohlik qiladi lekin idora qilmaydi" ushbu fikr qaysi davlatlarga to'g'ri keladi?
15. Aholisi zichligi bo'yicha eng yuqori bo'lgan hudud qaysi?
16. Dunyodagi AES larning katta qismi qayerda joylashgan?
17. Jahon yer fondi umumiy maydoni qanchaga teng?
18. Quyidagilar orasidan turizmdan yuqori daromad oluvchi davlatni belgilang.
19. Jahonda eng intensiv rivojlangan qo'ychilik qaysi davlatlarda tarkib topgan?
20. Sanoatning yangi tarmoqlariga nimalar kiradi?
21. Quyidagilardan poytaxt shaharlarni aniqlang.
22. Afrikaga tegishli orol (lar)ni aniqlang.
23. "Yangi sanoatlashgan" mamlakatlarni aniqlang?
24. Neftni eksport qiluvchi (OPEK) davlatlarni ko'rsating.
25. Eng ko'p velosipeddan foydalanadigan davlatni toping.
26. Dunyo gaz zahirasining 1/4 qismi qayerda joylashgan?
27. AQSHda nechta asosiy yirik partiya mavjud?
28. Dunyoning eng muxim suv yo'llaridan biri bo'lgan Suvaysh kanalini qaysi davlat nazorat qiladi?
29. Nil daryosiga qurilgan to'g'onning nomini ayting?
30. Tojikistonning asosiy tabiiy boyliklarini sanang.
31. Quyidagilar orasidan dunyoda neft ishlab chiqaruvchi yirik davlatni aniqlang?
32. Dunyo miqyosida eng katta chuchuk ko'lini aniqlang.
33. Mehnat resurslari yuqori bo'lgan davlatni aniqlang.
34. Dunyo miqyosida neftni eng ko'p import qiladigan davlat qaysi?
35. Qaysi qit'ada hozirgi kunda ham termachlik va ovchilik saqlanib qolgan?

TUPROQLAR GEOGRAFIYASI fani

1. Qaysi olim quyidagicha ta'rif bergan: "Tuproq deganda suv, havo hamda turli tirik va o'lik organizmlar ta'sirida tabiiy ravishda o'zgargan tog' jinslarining (qaysi xil bo'lishidan qat'iy nazar) "yuza" yoki tashqi gorizontlariga aytiladi".
2. Yomg'ir chuvalchangi yerda 1 metrqa qadar chuqurlikda "kanalchalar" qazib, ular orqali nimani imkonini beradi?
3. Qaysi usul orqali tuproq namunalari maxsus laboratoriyalarda o'rganiladi. Ayniqsa, ularning fizik, kimyoviy xossalari turli usullar bilan analiz qilinadi?
4. Kimyo fani tuproqlar kimyosini o'rganish uchun o'ta muhim. Modda va energiya almashinuvi jarayonini o'rganishni qaysi fanning o'rnini muhim?

5. Tuproq – geografik tadqiqotlar tarixi necha bosqichdan iborat?
6. - sizot suvlari 5 metrdan chuqurda joylashgan tuproqlar
7. „Kitobul jamohir fi ma'rifatil javohir“ nomli asar kimga tegishli?
8. „Kitob-ashshifo“ asar kimga tegishli?
9. O'simliklarsiz, sho'rlangan yerlarni - chalang yer; unumdor, yaxshi yerlarni - sag'izli yer; toza tuproq, sog'lom tuproqni - sag'izli tuproq; o'simliklar kam, unumsiz, kam hosilli yerlarni - toza yer; yumshoq yerli tuproqni, tekis yerni, qumli yerni - qayir yer; yuzasi notekis yer, botqoqlangan yerlarni - qazg'on yer deb tavsif bergan olim kim?
10. Tuproq provinsiylari (fatsiya) to'g'risidagi g'oyalarni rivojlantirgan olim kim?
11. Tuproqshunoslik fanining rivojlanish tarixini o'n qismga bo'lib, batafsil tavsiflab bergan
12. Tuproq - yer kurrasining foydali va unumdor zotidir deb atagan olim kim?
13. Bo'z tuproqlarning mineralogik va kimyoviy tarkibi O'rta Osiyo bo'yicha shug'ullangan olimlarni toping?
14. Sur tusli qo'ng'ir tuproqlarning geografik tarqalishi, genezisi, evolyutsiyasi, mineralogik va kimyoviy tarkibi, tasnifi, unumdorligi va melioratsiyasi haqidagi masalalar bilan shug'ullangan olimlarni toping?
15. Qumli-cho'l tuproqlarining genezisi, evolyutsiyasi va geografik tarqalishi bilan shug'ullangan olimlarni toping?
16. - nazariy muamolardan biri. Uning vazifasi tuzilishi, tarkibi, xususiyatlari, kelib chiqishi va hosildorligi bo'yicha taksonomik guruhlariga ajratishdan iborat.
17. Strukturali tuproqlar o'z shakliga qarab qanday xillarga bo'linadi?
18. Relyef - qanday guruhga ajratiladi?
19. Qanday tuproqlar jumlasiga sizot suvlari yaqin (0,5-3,0 m) bo'lgan sharoitda, doimiy kapillyar namlik ta'sirida hosil bo'ladigan o'tloq, botqoq, botqoq-o'tloq tuproqlar va sho'rxoklar kiradi.
20. Quyidagilar qanday tuproqlarga xos: gumus miqdori kam (0,30-0,67 foiz), shunga ko'ra azot ham oz (0,30-0,04 foiz). Umumiy fosfor – 0,09-0,12 foiz. Harakatchan fosfor deyarli yo'q. Umumiy kaliy miqdori 1,5-1,9 foiz
21. Amerika va Yaponiya tuproqshunoslari tuproq rangini o'rganib, ularni vujudga keltiradigan qaysi omillarga bog'liq deb hisoblaydilar?
22. B.B.Polinov tuproq morfologik tuzilishini qanday guruhga ajratgan?
23. Quyidagilar qanday tuproqlarga xos: Cho'l zonasi aftomorf sur-qo'ng'ir tuproqlar bilan qoplangan. Tuproq qatlamining 18-25 sm chuqurligida gips kristallari va suvda eruvchi tuzlari bor. Tuproqning yuqori qatlamida gumus miqdori 0,2-0,8 %.
24. Vertikal mintaqalardagi tuproqlar qanday tuproq-iqlim mintaqasiga bo'linadi?
25. Tuproqning analogik topografik qonuniyatlari kim tomonidan ishlab chiqilgan?
26. Qaysi teritoriya 1) sovuq, (qutbiy), 2) Mo'tadil sovuq (boreal), 3) mo'tadil (subboreal), 4) mo'tadil iliq (subtropik) kabi tuproq bioiqlim mintaqalariga ajratiladi?
27. K.D.Glinka klassifikatsiyasini toping?
28. Tuproq unumdorligi necha turga bo'linadi?
29. Tuproqlarni madaniylashtirishning qanday usullaridan foydalaniladi?
30. Tundra zonasining pastqam, suvni yomon o'tkazuvchi qatlamli relyef elementlarida nimalar keng tarqalgan.
31. Qanday tuproqlar kuchsiz tundra gleyli gumusli; tundra gleyli chirindili; tundra gleyli torfli; tundra gleyli podzollashgan tipchaga bo'linadi.
32. Agarda gleyli gorizont yaxshi rivojlangan bo'lsa, unda gleyli tuproq sifatida klassifikatsiyalanadi, agarda profilda faqat dog' hoida gleylanish uchrasa - deb yuritiladi.
33. Qaysi mintaq G'arbiy yaylov-dasht, Markaziy tayga-o'rmon, Sharqiy-Sibir muz-tayga va Uzoq sharq tayga-yaylov-o'rmon hududlarini o'z ichiga oladi.
34. Qaysi tuproq tarkibida natriyning qiymatiga ko'ra kuchsiz (3-5 %) o'rtacha (5-10 %), kuchli (10-15 %)ga bo'linadi.
35. Qaysi mintaqaning tabiiy - iqlimiy sharoiti va tuproq oblastlari Subboreal tuproq -

bioiqlim mintaqasi boreal mintaqaga nisbatan kichikroq hududni egallagan bo'lib, uning hissasiga Yer shari tuproq qoplamining 16 % i to'g'ri keladi.

36. - erkin kislorod bo'lmaydigan sharoitda yashash va rivojlanish qobiliyatiga ega bo'lgan organizmlar?

37. - yerning ekin ekilmaydigan yaroqsiz holga kelish jarayonidir.

38. Tuproqni sho'rlantiruvchi tuzlar tarkibini ko'pincha qanday element tuzlari tashkil etadi?

39. - uning ko'chishi, yemirilish, uchirilib ketishida tuproq qatlamining buzilishi kuzatiladi.

40. Qanday eroziya - tepaliklarda chuqur chiziqli suv oqimi (chuqurligi 20-25 sm) va botiqlar (chuqurligi 0,3-0,5 dan 1,0-1,5 m gacha)?

41. Tuproqni muhofaza qilish va degradatsiyani nazorat qilishning nechta darajasi mavjud?

42. Dehqonchilik va u bilan bog'liq bo'lgan tuproqshunoslik fanining rivojlanish tarixi I. A. Krupennikov (1981) tomonidan necha bosqichni o'z ichiga oladi?

43. - atrofi cho'llar bilan o'ralgan, inson xo'jalik faoliyati ta'sirida kuchli o'zlashtirilgan, sug'orish inshootlari barpo etilgan va tabiiy sharoiti qulaylashtirilgan yam - yashil joylar tushuniladi.

44. Qaysi tuproqlarning mexanik tarkibi yengil, o'rta, og'ir qumoqdir, loy zarrachalar miqdori ham oshib borishi kuzatiladi. Biroq qum zarrachalari miqdori 5-10 % oshmaydi.

45. Qaysi tuproqlar cho'l mintaqasi tuproqlarining uchdan bir qismini tashkil qilib, asosan platolar, qadimiy yotqiziq yoyilmalarining konuslarida, daryolarning delta va terrasalarida keng tarqalgan.

46. Qaysi olim shamol tufayli qurg'oq yerlarning yuqori qismiga 1 km² ga 2 dan 20 tonnagacha tuzlar kelib tushishini ta'kidlab o'tgan?

47. V.A.Kovda Rossiya hududini tuzlarning to'planishi bo'yicha nechta katta hududlarga ajratadi?

48. Qanday tuproqlarda o'simlik dunyosi juda kam. Ular asosan sarsazan, qora saksavul kabi o'simliklar turlari, kuchsiz sho'rxok tuproqlarda dukkakli, sul'i yo'rmalar o'sadi.

49. Qanday sho'rxoklar litogen, qoldiq va eol (shamol) do'ngliklardagi sho'rxoklarga bo'linadi?

50. - illyuvial gorizontda natriyning ba'zida esa magniyning so'rilgan holatida aniq ifodalangan tuproq

51. Suv rejimining xarakteriga ko'ra sho'rtoblar qanday tipga ajratiladi?

52. Qaysi zona MDH hududida bu zonal tor (200 km atrofida) uzun yo'l bo'ylab (3000 km) Kaspiy bo'yi pasttekisligidan Shimoliy Orol bo'yi va Mo'g'ulustongacha tarqalgan.

53. Genezisida kriogen hodisalarning katta roli va ularning xususiyatlari shakllanishiga bog'liq holda ularni nima deb nomlash mumkin.

54. Burozemalar tushunchasini kim fanga kiritgan?

55. Yevrosiyodagi qanday tuproqlarning umumiy maydoni 303,6 ming km² ni tashkil etadi.

56. Qaysi olim o'rmon-dasht zonasi sharoitida keng bargli o'rmonlar ostida hosil bo'lgan bo'z o'rmon tuproqlarini mustaqil zonal tip deb hisoblagan?

57. Och bo'z va bo'z tuproqlar kimning fikricha, ko'proq o'rmon o'simliklari, ozroq darajada esa o't o'simliklari ta'sir qilgan va to'q kulrang o'rmonning zaiflashgan ta'sirida va o'tloqning yanada kuchli ta'sirida shakllangan.

58. Qanday tuproqlar genezisining xususiyatlari uning fizik-kimyoviy xossalari aniq ko'rsatadi?

59. — bo'sh tog' jinslari, tuproq va sun'iy materiallarning turli o'lchamli fraksiyalarini aniqlash usullari majmuasi?

60. Qanday jinslarining granulometrik tarkibi deganda, ularni tashkil qilib turuvchi mineral zarrachalari katta-kichikligi tushuniladi?

BIOGEOGRAFIYA fani

1. Biogeografik rayonlashtirish ishlari bilan kimlar shug'ullangan.

2. ... - atamasi qandaydir tabiat zonasidagi jamoalarning birikmasidir. Muayyan hududning fauna va florasini birgalikda ... deyiladi.

3. ... - dengiz va okean suvlarida faol harakat qilib uzoq masofalarga suzib yuruvchi tirik organizmlar.

4. O'simliklarning hayot shakllarini tasnifi bilan shug'ullangan olimlar?

5. "Hayot shakli" atamasi 1884 yilda daniyalik botanik olim kim tomonidan taklif qilingan.

6. Kim 19-asr boshlarida turli qit'alar o'simliklari bilan tanishishi natijasida, avval fiziognomik jihatdan farq qiladigan 16 ta, so'ngra 19 ta "asosiy shakl" ni aniqladi?

7. - bir turning ikkinchi tur bilan oziqlanishida namoyon bo'ladi. Bunda o'lja o'lik yoki tirik holda yemish bo'lishi mumkin. Masalan, buni ninachi uchun hasharotlarning yemish bo'lishi, go'ng qo'ng'izning to'yimli hayvonlar tezagi bilan oziqlanishi, asalarning asal shira bilan oziqlanishi kabi misollarda tushuntirish mumkin.

8. - kelib chiqishi bir bo'lgan, o'zaro erkin chatishib nasildor avlod beradigan bitta arealda uzoq muddatdan buyon yashab kelayotgan, shu turning boshqa populyatsiya individlaridan ayrim belgilari bilan farq qiladigan organizmlar yig'indisiga aytiladi.

9. Biogeotsenoz tushunchasi 1940 yilda akademik kim tomonidan taklif qilingan?

10. Sayyoramizdagi tirik moddaning tarkibi bir qator kimyoviy elementlar, asosan H, C, O, Fe, N, S, kabilardan iborat, shuning uchun bu elementlar deyiladi?

11. Biosferadagi barcha tirik organizmlar: hayvonlar, o'simliklar, mikroorganizmlar larning umumiy massasi nima deb ataladi?

12. Qururqlikda o'simliklar biomassasi miqdorini toping?

13. Biosfera massasi litosfera massasidan necha marta kam?

14. Biosfera massasi gidrosfera massasidan necha marta kam?

15. Qaysi davrda qutbiy va mo'tadil kengliklarda muzlanish davri sodir bo'ladi. Oqibatda, ko'pgina hayvon va o'simliklar turlari qirilib, ularning o'rnini hozirgi zamon flora va faunasi egalladi?

16. Biosfera evolyutsiyasining nechta bosqichlari bor?

17. «Biosfera» atamasi 1875 yil geolog kimning «Yer qiyofasi» kitobida qo'llangan?

18. - bu tirik organizmlar yashaydigan va ular tomonidan o'zgartirilgan Yerning qobig'i.

19. - soya va yorug' da o'sadigan turlar, - bular o'z navbatida sukkulentlarga, ya'ni to'qimalarida suv zahiralari saqlaydigan seret o'simliklar va - quruq, ingichka, qattiq o'simliklarga bo'linadi.

20. O'simliklarga uzun kun va tun almashinishi, yorug'lik va qorong'ulikning ko'rsatgan ta'sirini amerikalik qaysi olimlar tajribada o'rganib buni fotoperiodizm yoki aktinoritmizm deb atagan.

21. Vizner o'simliklarning yorug'likka munosabatini hisobga olgan holda ularni nechta ekologik guruhga ajratgan?

22. Organizmning yashab turgan normal muhitida bo'lmaydigan, birdan kelib chiqadigan, keyinchalik yo'qolib ketadigan omillarga omillar deyiladi.

23. omillarga o'simliklarning ozuqalanishi misol bo'lib, shu ozuqalanishning yuzaga kelishi vegetativ davrga bog'liq.

24. omillar organizmlar rivojlanishida doim ustunlik qilib, ayrim hollar (dengiz va okeanlarning chuqur joylari - abissal mintaqalar yoki yer osti yashash joylari, g'orlar) bundan istisnodir.

25. Ekologik omillarni sanang?

26. Nimaning vatani Efiopiyaning baland tog'lari bo'lib, u yerda bu madaniyat ming yil oldin o'stirila boshlandi?

27. Jukovskiy tomonidan madaniy o'simliklarning kelib chiqish va shakl hosil qilish megamarkazlarini nechtaga ajratilgan edi?

28. Madaniy o'simliklarning kelib chiqish markazlarini toping?

29. Markaziy va Sharqiy Xitoyning mo'tadil va subtropik qismi, Koreya, Yaponiya va Tayvan orollarining asosiy qismi qaysi markazga kiradi.

30. Kim tomonidan 247 o'simliklarning yovvoyi holdagi 194, yarim yovvoyi holdagi 27, madaniy holdagi 26 turini (yovvoyilari topilmagan) aniqlandi?

31. Kim chatishtirish ishlari orqali yangi duragaylar va ularni qayta tanlash ishlarini amalga oshirib, yangi duragay yoki nav yaratishga erishdi?

32. Kim o'simlikning oziqlanishi va yashashi uchun yangi sharoit hosil qilish orqali yangi tip yoki ayrim o'simlik organlarida o'zgarishlar hosil bo'lishini aniqladi?

33. Kim tomonidan organik dunyo evolyutsiyasi va turlarning kelib chiqishi haqidagi nazariyasi ishlab chiqildi?

34. Ch.Darvin "Uy hayvonlari va madaniy o'simliklarning o'zgarishi" nomli kitobida madaniy o'simliklarni xonakilashtirishni necha bosqichga bo'ladi?

35. Madaniy o'simliklar kelib chiqishiga ko'ra necha guruhga bo'linadi?

36. Yer sharida organizmlar tarqalish xususiyatlariga ko'ra qanday areallarga ajratiladi?

37. bu bir turning yoki bir necha tur vakillarining guruhidir.

38. Pol Martin metr balandlikdagi yarim qurg'oqchil pasttekisliklar va g'arbiy yarim sharning metrdan yuqori eng shimoliy bulutli o'rmonlarni o'rgandi.

39. Populyatsiya qanday xususiyatga ega.

40. "Biogeografiyaning otasi" laqabini olgan olim kim?

41. Aleksandr fon Gumboldt fanning birligini va turlarning bir-biriga mos kelishini ko'rsatish uchun tushunchasini ishlab chiqdi.

42. Populyatsiyalar bir-birlari bilan asosan qanday aloqalar orqali bog'lanib turadi.

43. - (makon, mamlakat) - taksonomik birliklar - turlar, avlodlar, oilalar, turkumlar va boshqalarning geografik hududlarini, ularning kelib chiqishi va o'zgarishini, shuningdek ular belgilaydigan floristik va fauna (biofilotik) hududlarni o'rganadi.

44. Tur vakillari hosil qilgan guruhlarining o'zgarishi turning qanday rivojlanishi natijasida yuzaga keladi?

45. Populyatsiyaning makonda tarqalishini, elementar, ekologik va geografik populyatsiyalarga kim bo'lgan?

46. Tirik mavjudotlar tabiatda katta rol o'ynaydi. Yashil o'simliklar oziqlanish (fotosintez) jarayonida atmosferaga hayotni asosi bo'lgan chiqaradi. Tabiatda davr aylanishi va hosil bo'lishi o'simliklarni va hayvonlarni ishtirokisiz bo'lmaydi.

47. Okeanda o'simliklar ... %, hayvonlar % ni tashkil qiladi.

48. "Hayotning kelib chiqishi" maqolasini yozgan olim kim?

49. «Tabiiy tanlash yo'li bilan turlarning kelib chiqishi» asari kimga tegishli?

50. - biogeografiyaning o'simliklarning tarqalishini o'rganadigan bo'limi. - hayvonlarning tarqalishini o'rganadigan sohadir.

51. A.L.Taxtdjan quruqliklarda nechta floristik olamni ajratadi

52. o'simliklar hukmronligi va oblasti. Bu hukmronlik juda kichik maydonni egallab, Afrika materigining eng janubiy qismida joylashgan. By hukmronlik 1 ta oblast hisoblanadi

53. Dorivor o'simliklarni keng tarqalgan hukmronlik?

54. Neogeogya, Notogeya, Arktogeya faunistik olamlarga ajratgan olim kim?

55. Yerning quruqlik qismi kimlar tomonidan 7 ta biotik regionlarga bo'lingan?

56. Dunyo okeani nechta biogeografik oblastga bo'linadi?

57. Hayvonlar qanday guruhlariga bo'linadi?

58. Ikki o'rkachli tuya qayerda xonakilashtirilgan?

59. Kalamushlar yer yuzasini tahminan egallab olishlari uchun qancha vaqt kerak bo'ladi?

60. Hasharotlarni hisobga olmaganda, necha ming turdagi hayvonlar dengiz va okeanlarda yashasa, necha ming turdagi hayvonlar quruqlikda yashaydi.

IV. ATTESTATSIYA SINIVI NATIJALARINI BAHOLASH MEZONI

11. Attestatsiya sinovi bo'yicha talabalar bilimini baholash O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018 yil 9 avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida amalga oshiriladi.

12. Attestatsiya sinovi bo'yicha talabalar bilimini baholashda 5 baholik tizim qo'llaniladi.

13. Talabaning Attestatsiya sinovidagi natijalari quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

14. Axborot texnologiyalarini qo'llash orqali o'tkaziladigan test sinovlarida har bir talabaga 100 (yuz) ta savoldan iborat test varianti taqdim etiladi.

Har bir test variantida mazkur Dasturga kiritilgan fanlarga doir savol (topshiriqlar) nisbati o'zaro mutanosib taqsimotda bo'lishi lozim.

Talaba bilimi Attestatsiya sinovida to'g'ri topilgan test savollari soniga nisbatan quyidagi taqsimotda baholanadi:

86 ta va undan ko'p savollarga to'g'ri javob berilganda – 5 ("a'lo");

71 tadan 85 tagacha savollarga to'g'ri javob berilganda – 4 ("yaxshi");

55 tadan 70 tagacha savollarga to'g'ri javob berilganda – 3 ("qoniqarli");

54 ta va undan kam savollarga to'g'ri javob berilganda – 2 ("qoniqarsiz").

Test shaklidagi Attestatsiya sinoviga 3 (uch) soat vaqt beriladi.

Test shaklidagi Attestatsiya sinovi talabalar sig'imiga qo'yiladigan texnik talablarga mos, kompyuterlar bilan jihozlangan o'quv xonalari (hudud)da o'tkaziladi.

15. Talaba baholash natijalaridan norozi bo'lgan taqdirda Attestatsiya sinovlari natijalari Komissiya tomonidan e'lon qilingan vaqtdan boshlab 24 (yigirma to'rt) soat davomida apellyasiya berishi mumkin.

Talabaning apellyasiya murojaati universitet rektori buyrug'i asosida tuziladigan Apellyasiya komissiyasi tomonidan 2 (ikki) kun ichida ko'rib chiqiladi va uning natijasi bo'yicha qaror qabul qilinadi.

V. ATTESTATSIYA SINOVI BO'YICHA TAVSIYA ETILADIGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI VA USLUBIY KO'RSATMALAR

15. Dasturni o'zlashtirish bo'yicha foydalanishga tavsiya etiladigan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdunazarov O'Q., Mirakmalov M.T., Sharipov Sh.M., Ibragimova R.A. Ibragimova A.A. Umumiy tabiiy geografiya. Darslik. –T.: 2019.
2. Абдурахманов Г.М., Кривоуцкий Д.А., Мяло Е.Г., Огуреева Г.Н. Биогеография. –М.: Академия. 2003. – 474 с.
3. Абдурахманов К.Х., ва бошқалар. Демография. Дарслик. – Т.: «Fan va texnologiya», 2014. –368 б
4. Abdurahmonov Q.X., Abdurahmanov X.X. Demografiya. O'quv qollanma. –T.: Noshir nashriyoti. – 2011.
5. Алиева Н.В. Ландшафтоведение. – Новочеркасск. 2012. –с. 113
6. Баратов П., Маматкулов М., Рафиков А. Ўрта Осиё табиий географияси. –Т.: Ўқитувчи, 2002.
7. Бўриева М.Р., Тожиева З.Н., Зокиров С.С. Аҳоли географияси. Ўқув қўлланма. –Т.: 2011
8. Баратов П. Ўзбекистон табиий географияси. –Т.: Ўқитувчи, 1996
9. Vaxabov A.V. va b. Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar. – Т.: “Baqtriya Press”, 2015
10. Vahobov N. Umumiy Yer bilimi. Darslik. –T.: Bilim, 2005.
11. Vahobov N. Geografiya ta'limi metodikasi. O'quv qo'llanma. – Т.: Universitet, 2007.
12. Валейша Е.Ф. География почв: учебно-методическое пособие. –Горки: БГСХА, 2020. – 207 с.
13. Власова Т.В. Материклар ва океанлар табиий географияси. –Т.: 1985, I, II жилд.
14. Второв П.П., Дроздов Н.Н. Биогеография. – М.: Владос-пресс. 2001. – 303 с.
15. David Owen and Alison Ryan. Teaching Geography. The essential guide. Continuum London-New York. 2001
16. Jumaxanov Sh.Z., Toshpo'latov A.M. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya: masalalar to'plami. O'quv qo'llanma –Namangan: “Usmon Nosir media” nashriyoti, 2022. –161 b. O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. Guvohnoma № 388–184.
17. Жўлиев А.Х., Чиникулов Х. Умумий геология. –Т.: 2005.
18. Жўлиев А., Соатов А., Юсупов Р. Геология асослари. –Т.: 2001.
19. Zokirov Sh. S., Toshov X.R. Landshaftshunoslik. –Т.: “Dizayn-press”, 2013.
20. Зокиров Ш.С. Амалий ва антропоген ландшафтшунослик. –Т.: Университет, 1999.
21. Зокиров Ш.С., Боймирзаев К.М. Ландшафтшунослик асослари. –Наманган, 2012.
22. Исаченко А.Г. Оптимизация природной среды. М, Мысль, 1980.
23. Komilova N.Q., Jumaxonov Sh., Rajabov F. Inson geografiyasi. –Toshkent, Universitet. 2018. –B. 248
24. Колосов В.А., Мироненко Н.С. Геополитика и политическая география. – М.: Аспект пресс, 2002.
25. Komilova N., Jumaxonov Sh., Mirzaahmedov H., Toshpo'latov A. Sosial va madaniy geografiya. –Toshkent, “Noshir” nashriyoti, 2019. –B. 260.
26. Komilova N., Jumaxonov Sh. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya metodologiyasi. –Т.: “Noshir” nashriyoti, 2021. –B. 312.
27. Komilova N.Q., Maxmudova M.J., Qo'ldasheva M.N. Jahon xo'jaligi geografiyasi. Darslik. –Namangan: “O'z MU”, 2022. – 222 b.
28. Komilova N.Q., Jumaxonov Sh., Rajabov F. Inson geografiyasi. O'quv qo'llanma. –Т.: “Universitet”, 2018.

29. Максаковский В.П. Географическая картина мира. Кн. I: Общая характеристика мира. Москва, Дрофа, 2008, 4-е изд., 495 стр.
30. Максаковский В.П. Географическая картина мира. Кн. II: Региональная характеристика мира. Москва, Дрофа, 2009, 4-е изд., 480 стр.
31. Методика обучения географии в средней школе. Под ред. Л.М.Панчешниковой. – М.: Просвещение, 1983.
32. Миракмалов М.Т. Халқ табиий географик терминлари. –Т.: Фан ва технология, 2009. 176 б.
33. Mirzahmedov I.K. Geoeкологиya va landshaft ekologiyasi. O'quv qo'llanma. –Namangan, 2023. –b. 326
34. Назаров М.И., Тожиева З.Н. Ижтимоий география. Ўқув қўлланма. –Т.: “Университет”, 2003.
35. Расулов А.Р., Ҳикматов Ф.Н., Айтбоев Д.П. Гидрология асослари. –Т.: Университет, 2003.
36. Родионова И.А. Экономическая и социальная география мира. Учебник для бакалавров 2-е изд. испр. – М. Издательство Юрайт. 2015 –431 с.
37. Рўзиева Д., Усмонбоева М., Холикова З. Интерфаол методлар: моҳияти ва қўлланилиши. –Т.: ТДПУ, 2013.
38. Савцова Т.М. Общее земледование. – Москва, 2013. – с. 416
39. Солиев А.С. Иктисодий география: назария, методлар ва амалиёт. –Т., 2013.
40. Солиев А., Махаммадиев Р. Иктисодий ва социал географиянинг асосий муаммолари. –Т.: 2002
41. Солиев А., Қаршибоева Л. Саноат ишлаб чиқаришнинг минтакавий муаммолари. – Гулистон, 2001.
42. Soliyev A.S., Komilova N.K., Yanchuk S.L., Jumaxonov Sh.Z., Rajabov F.T. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya. Darslik. 2019
43. Soliyev A.S., Komilova N.K., Yanchuk S.L., Jumaxonov Sh.Z., Rajabov F.T. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya. –Т.: “Noshir” nashriyoti, 2019. –B. 512.
44. Sharipov Sh.M. Geoeкологиya va landshaft ekologiyasi. Darslik. –Toshkent, 2021. –b. 184
45. Солиев А.С. Иктисодий география: назария, методика ва амалиёт [Матн]: танланган асарлар / А.Солиев; масъул муҳаррир: О.Б.Ота-Мирзаев. – Т.: Камалак, 2013. –184 б.
46. Солиев А. Ўзбекистон географияси. –Т.: Университет, 2014.
47. Солиев А. ва бошқалар. Минтакавий иктисодиёт. –Т., 2003.
48. Солиев А., Назаров М., Қурбонов Ш. Ўзбекистон ҳудудлари ижтимоий-иктисодий ривожланиши. –Т.: “Мумтоз сўз”, 2010.
49. Soliyev A., Qarshiboyeva L. Iqtisodiy geografiyaning nazariy va amaliy masalalari. –Т.: Ziyo, 1999.
50. Тожиева З.Н. Ўзбекистон аҳолиси: ўсиши ва жойланиши. –Т.: 2010.
51. Tojiyeva Z. Aholi geografiyasi. Darslik. –Т.: “Nodirabegim”, 2019. – 252 b.
52. Yunusov G., Ziyayev R.R. Umumiy gidrologiya va iqlimshunoslik. O'quv qo'llanma. –Т.: Barkamol fayz media, 2018. –360 b.
53. Янчук С.Л. Экономическая и социальная география. Учебное пособие. – Т.: Ijod-Press, 2019.
54. Qayumov A., Rasulov M., Umarov S., Yakubov U. Tabiatdan foydalanish iqtisodiyoti. –Т.: UzMU, 2005 y
55. Qurbonniyozov R. Geografiya o'qitish metodikasi. O'quv qo'llanma – U.: 2001.
56. G'ulomov P.N., Mirakmalov M.T. Toponimika va geografik terminshunoslik. –Т.: Universitet, 2005.
57. G'ulomov P.N. Inson va tabiat. O'quv qo'llanma. –Т.: “O'zbekiston Milliy entsiklopediyasi” Davlat ilmiy nashriyoti. 2009.
58. Қурбонниёзов Р. География таълими методикаси. –Урганч, 2002.

VI. YAKUNLOVCHI QOIDALAR

16. Dasturda belgilangan qoidalar O'zbekiston Respublikasi qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmon va qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining, shuningdek ta'lim sohasidagi vakolatli davlat boshqaruvi organlari tomonidan qabul qilingan qoida va me'yorlarga zid kelsa, yuqori turuvchi organlarda belgilangan qoida va me'yorlar amal qiladi.

17. Dastur Universitet Kengashi tomonidan tasdiqlangandan so'ng, yakuniy davlat attestatsiyasi boshlanishidan uch oy oldin talabalar e'tiboriga yetkaziladi hamda universitetning rasmiy saytiga joylashtiriladi.

18. Fakultet dekanlari tomonidan bitiruvchi kurs talabalariga mazkur Dastur asosida tayyorgarlik ko'rish va maslahatlar berish uchun zarur sharoitlar yaratiladi.